

Nieuwsbrief SR Updates

Nummer 30, 2024

Redactie: prof. mr. J.S. Nan en mr. C.L. van der Vis.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1398](#) 15-10-2024

Is er sprake van schuld als bedoeld in artikel 6 WvW 1994?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1405](#) 15-10-2024

Is er sprake van schuld in de zin van roekeloosheid?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1406](#) 15-10-2024

Heeft de rechtbank de juiste maatstaf toegepast?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1407](#) 15-10-2024

Kon het hof oordelen dat de verdachte de aanmerkelijke kans op het dodelijk verkeersongeval bewust heeft aanvaard?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1432](#) 15-10-2024

Kan de toenmalige vriendin van de verdachte worden aangemerkt als 'zijn levensgezel' als bedoeld in artikel 304 lid 1 Sr?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1433](#) 15-10-2024

Kan uit de brief van de verdachte aan centrale balie en e-mailbericht van verdachte aan hof/ressortsparket worden afgeleid dat de dag van de terechtzitting in eerste aanleg de verdachte voorafgaand aan die terechtzitting bekend was?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1227](#) 15-10-2024

Heeft het hof in strijd met artikel 359 lid 2 tweede volzin Sv niet in het bijzonder de redenen opgegeven waarom het is afgeweken van een door de verdediging naar voren gebracht uitdrukkelijk onderbouwd standpunt?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1400](#) 15-10-2024

Is de strafoplegging onbegrijpelijk, nu het hof een beroepsverbod van 3 jaren bedoelde op te leggen, maar in het dictum 5 jaren staat, en kon het hof gelet op artikel 1 lid 1 Sr een contactverbod van 3 jaren opleggen?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1401](#) 15-10-2024

Bewijsklachten en vordering benadeelde partij.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1402](#) 15-10-2024

Bewijsklachten en vordering benadeelde partij.

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1404](#) 15-10-2024

Kon het hof een ten tijde van het plegen van het bewezen verklaarde feit niet-onherroepelijke veroordeling betrekken in de strafmotivering?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1453](#) 15-10-2024

Kon het hof volstaan met de vermindering van de gevangenisstraf van 16 maanden naar 14 maanden?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1457](#) 15-10-2024

Heeft het hof in strijd met artikel 51h lid 2 Sv geen strafverlagende betekenis toegekend aan het mediationtraject dat de verdachte en de nabestaanden van het slachtoffer hebben gevolgd?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1458](#) 15-10-2024

Levert het bewezen verklaarde 'schuldwitwassen' op?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1459](#) 15-10-2024

Volgt uit 's hofs bewijsvoering dat het slachtoffer pijn en letsel is toegebracht? Wordt de vrijheidsbeperkende maatregel uitgezonderd van vernietiging ten aanzien van de strafoplegging?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1460](#) 15-10-2024

Vindt de verklaring van de aangeefster voldoende steun in ander bewijsmateriaal?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1461](#) 15-10-2024

Heeft de rechtbank vastgesteld dat de eigenaar, na diefstal, de auto als eigendom heeft opgeëist en of de klager bij de aankoop als particulier handelde?

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2024:1470](#) 15-10-2024

Staat cassatieberoep open tegen een beslissing van de rechtbank op een verzoek als bedoeld in artikel 6:6:26 Sv?

RECHTSPRAAK

Vindt de verklaring van de aangeefster voldoende steun in ander bewijsmateriaal?

Vindt de verklaring van de aangeefster voldoende steun in ander bewijsmateriaal?

De cassatiemiddelen klagen in de kern dat het hof in strijd met artikel 342 lid 2 Sv de bewezenverklaring van het onder 6 ten laste gelegde uitsluitend heeft doen steunen op de verklaring van één getuige, namelijk aangeefster [slachtoffer] (hierna: de aangeefster). De cassatiemiddelen lenen zich voor gezamenlijke bespreking.

Ten laste van de verdachte is onder 6 bewezen verklaard dat:

‘hij op of omstreeks 27 april 2020 te [plaats] , althans in Nederland, [slachtoffer] heeft gedwongen tot het ondergaan van een of meer handelingen die bestonden uit of mede bestonden uit het seksueel binnendringen van het lichaam van die [slachtoffer] , te weten het brengen van zijn penis in haar vagina door geweld of een andere feitelijkheid en/of bedreiging met geweld of een andere feitelijkheid, te weten door terwijl die [slachtoffer] meermaals aangaf geen seksueel contact te willen en/of terwijl zij hem meermaals wegduwde en/of zich van hem af trachtte te bewegen, meermaals voorbij te gaan aan haar verbale en/of non-verbale signalen van verzet/weerstand en/of aldus voor haar een dreigende situatie heeft doen ontstaan.’

Volgens artikel 342 lid 2 Sv kan het bewijs dat de verdachte het ten laste gelegde feit heeft begaan, door de rechter niet uitsluitend worden aangenomen op de verklaring van één getuige. Deze bepaling heeft betrekking op de tenlastelegging in haar geheel en niet op een onderdeel daarvan. Zij beoogt de deugdelijkheid van de bewijsbeslissing te waarborgen, in die zin dat artikel 342 lid 2 Sv de rechter verbiedt tot een bewezenverklaring te komen als de door één getuige naar voren gebrachte feiten en omstandigheden op zichzelf staan en onvoldoende steun vinden in ander bewijsmateriaal. De vraag of aan het bewijsminimum van artikel 342 lid 2 Sv is voldaan, laat zich niet in algemene zin beantwoorden, maar vereist een beoordeling van het concrete geval. De Hoge Raad kan daarom geen algemene regels geven over de toepassing van artikel 342 lid 2 Sv, maar daarover slechts tot op zekere hoogte duidelijkheid geven door

het beslissen van concrete gevallen. Opmerking verdient nog dat het bij de beoordeling in cassatie of aan het bewijsminimum van artikel 342 lid 2 Sv is voldaan, van belang kan zijn of de feitenrechter zijn oordeel dat dat het geval is, nader heeft gemotiveerd. (Vgl. HR 13 juli 2010, ECLI:NL:HR:2010:BM2452.)

Het hof heeft gemotiveerd geoordeeld dat aan het bewijsminimum van artikel 342 lid 2 Sv is voldaan, omdat de verklaring van de aangeefster voldoende steun vindt in 'de overige inhoud van het dossier', waarbij het hof in het bijzonder heeft gewezen op (i) de verklaring van [getuige] en (ii) Snapchat- en WhatsAppberichten.

Het hof heeft met betrekking tot de verklaring van [getuige] overwogen dat uit deze verklaring volgt dat [getuige] door de aangeefster 'direct na het incident, om vijf uur 's nachts' is gebeld, dat de aangeefster verward en leeg was en dat de aangeefster tegen [getuige] heeft gezegd dat zij (de aangeefster) tegen haar wil is gepenetreerd door de verdachte. Deze – aan de feitenrechter voorbehouden – uitleg van de in bewijsmiddel 3 opgenomen verklaring van [getuige] is niet onbegrijpelijk, nu [getuige] daarin verklaart dat zij weet dat de aangeefster aangifte heeft gedaan van aanranding en verkrachting omdat de broer van de verdachte aan de aangeefster heeft gezeten en de verdachte de aangeefster heeft gepenetreerd, en dat de aangeefster haar over die feiten heeft verteld toen zij midden in de nacht door de aangeefster werd gebeld, en dat zij toen verward klonk en leeg was.

Het hof heeft, waar het gaat om Snapchat- en WhatsAppberichten, overwogen dat de broer van de verdachte – die, volgens de verklaring van de aangeefster, haar in dezelfde nacht heeft aangerand – op zowel 27 april 2020 als 3 mei 2020 in WhatsAppberichten excuses heeft aangeboden, waarbij in de betreffende WhatsAppconversatie van 3 mei 2020 de aangeefster naar aanleiding van de opmerking van de broer van de verdachte 'Je bent erg sexy in je kleding en schoonheid' reageert met onder meer de tekst 'En dat jullie dit wel deden daardoor is niet mijn probleem.' Verder heeft het hof vastgesteld dat de verdachte op 30 augustus 2020 via Snapchat excuses heeft aangeboden (bewijsmiddel 6).

Uit de door het hof gebruikte bewijsmiddelen volgt verder dat de aangeefster heeft verklaard dat zij, toen de verdachte bij haar binnendrong, het hoofdbord van het bed heeft vastgepakt zodat zij hem mogelijk van zich af kon trappen (bewijsmiddel 1), en dat de verdachte heeft verklaard dat de beschrijving van de seks door de aangeefster klopt en dat zij het hoofdbord en de zijkant van het bed vasthield (bewijsmiddel 4).

Het oordeel van het hof dat het bewijsmateriaal, in onderlinge samenhang beschouwd, voldoende steun geeft aan de verklaring van de aangeefster, is niet onbegrijpelijk en toereikend gemotiveerd. Daaraan doet niet af dat het hof heeft verzuimd de

WhatsAppberichten tussen de aangeefster en [getuige] die eveneens steun zouden geven aan de verklaring van de aangeefster, in de bewijsmiddelen op te nemen. Ook doet daaraan niet af dat het hof niet afzonderlijk is ingegaan op de door de verdediging naar voren gebrachte mogelijke alternatieve oorzaak van de gemoedstoestand van de aangeefster waarover [getuige] heeft verklaard – waarbij die oorzaak zou zijn gelegen in uitsluitend gedragingen van de broer van de verdachte – nu het hof, zoals hierboven is overwogen, de verklaring van [getuige] zo heeft uitgelegd dat zij heeft waargenomen hoe de aangeefster op haar overkwam toen de aangeefster haar vertelde over de gedragingen van niet alleen de broer van de verdachte maar ook van de verdachte zelf.

De cassatiemiddelen falen.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1460

Zaaknummer: 23/02718

Rechters: M.J. Borgers, C. Caminada en F. Posthumus

Advocaten: B.C. Swier

Wetsartikelen: 342 Sv

RECHTSPRAAK

Volgt uit 's hofs bewijsvoering dat het slachtoffer pijn en letsel is toegebracht? Wordt de vrijheidsbeperkende maatregel uitgezonderd van vernietiging ten aanzien van de strafoplegging?

Volgt uit 's hofs bewijsvoering dat het slachtoffer pijn en letsel is toegebracht? Wordt de vrijheidsbeperkende maatregel uitgezonderd van vernietiging ten aanzien van de strafoplegging?

Beoordeling van het eerste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel komt op tegen de bewezen verklaarde mishandeling van [aangever] en klaagt daarbij in het bijzonder dat uit de bewijsvoering van het hof niet volgt dat het slachtoffer pijn of letsel is toegebracht.

Onder 'mishandeling' in de zin van artikel 300 Sr moet worden verstaan het opzettelijk aan een ander toebrengen van lichamelijk letsel of pijn, het opzettelijk benadelen van de gezondheid en – onder omstandigheden – het opzettelijk bij een ander teweegbrengen van een min of meer hevige onlust veroorzakende gewaarwording in of aan het lichaam, een en ander zonder dat daarvoor een rechtvaardigingsgrond bestaat. (Vgl. HR 9 september 2014, ECLI:NL:HR:2014:2677.)

Uit de bewijsmiddelen kan niet zonder meer worden afgeleid dat de verdachte [aangever] heeft 'mishandeld' in de hierboven weergegeven zin. De uitspraak van het hof is ten aanzien daarvan dus ontoereikend gemotiveerd.

Beoordeling van het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over de motivering door het hof van de opgelegde gevangenisstraf van acht weken, waarvan drie weken voorwaardelijk.

Gelet op de beslissing die hierna volgt en die inhoudt dat de bestreden uitspraak onder meer wat betreft de strafoplegging wordt vernietigd, is bespreking van het cassatiemiddel niet

nodig. Daarbij verdient opmerking dat de door het hof opgelegde vrijheidsbeperkende maatregel buiten deze vernietiging wordt gehouden om de redenen die zijn vermeld in de conclusie van de plaatsvervangend advocaat-generaal onder 4.3.

De oplegging van de vrijheidsbeperkende maatregel door het hof moet daarbij zo worden verstaan dat aan de verdachte één vrijheidsbeperkende maatregel is opgelegd waarbij de verdachte wordt bevolen zich niet op te houden in een bepaald gebied en tevens wordt bevolen zich te onthouden van contact met bepaalde personen, en dat de duur van de vervangende hechtenis die ten hoogste ten uitvoer kan worden gelegd voor iedere keer dat niet aan een van die verplichtingen wordt voldaan twee weken bedraagt, waarbij op grond van artikel 38w lid 3 Sr van rechtswege geldt dat de totale duur van de ten uitvoer gelegde vervangende hechtenis ten hoogste zes maanden bedraagt. (Vgl. HR 21 februari 2023, ECLI:NL:HR:2023:282, r.o. 2.4.)

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1459

Zaaknummer: 22/02576

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en C. Caminada

Advocaten: R.L.A. Klaassen

Wetsartikelen: 300 Sr en 38w Sr

RECHTSPRAAK

Kon het hof volstaan met de vermindering van de gevangenisstraf van 16 maanden naar 14 maanden?

Kon het hof volstaan met de vermindering van de gevangenisstraf van 16 maanden naar 14 maanden?

Het achtste cassatiemiddel klaagt dat het hof bij de beoordeling van de vraag of de behandeling van de zaak binnen de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM heeft plaatsgevonden, het tijdsverloop tijdens de eerste aanleg en dat tijdens het hoger beroep niet afzonderlijk heeft beoordeeld. Het negende cassatiemiddel klaagt dat in de cassatiefase de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden omdat de stukken te laat door het hof zijn ingezonden.

Bij de beoordeling van de vraag of de behandeling van de zaak binnen de redelijke termijn heeft plaatsgevonden, moet het tijdsverloop tijdens de eerste aanleg en dat tijdens het hoger beroep afzonderlijk worden beoordeeld. Daarbij geldt als uitgangspunt dat de behandeling van de zaak op de zitting moet zijn afgerond met in eerste aanleg een einduitspraak binnen twee jaren nadat de op zijn redelijkheid te beoordelen termijn is aangevangen, en dat in de fase van het hoger beroep een einduitspraak wordt gedaan binnen twee jaren nadat het rechtsmiddel is ingesteld, tenzij sprake is van bijzondere omstandigheden. (Vgl. HR 17 juni 2008, ECLI:NL:HR:2008:BD2578, r.o. 3.13 tot en met 3.16.)

Door bij de beoordeling van de vraag of de behandeling van de zaak binnen de redelijke termijn heeft plaatsgevonden, alleen acht te slaan op de omstandigheid dat 'de overschrijding van de redelijke termijn in de fase van de behandeling van de strafzaak in eerste aanleg en in hoger beroep (...) inmiddels ruim drie jaren en negen maanden bedraagt', heeft het hof dit beoordelingskader miskend. Het achtste cassatiemiddel klaagt daarover terecht.

Ook het negende cassatiemiddel is terecht voorgesteld. Door de vertraging die is opgetreden bij het inzenden van de stukken doet de Hoge Raad bovendien uitspraak nadat meer dan twee jaren zijn verstreken na het instellen van het cassatieberoep.

De Hoge Raad zal de zaak zelf afdoen door vermindering van de opgelegde gevangenisstraf

van veertien maanden.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1453

Zaaknummer: 21/05039

Rechters: M.J. Borgers, C. Caminada en F. Posthumus

Advocaten: N. van Schaik

Wetsartikelen: 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Heeft de rechtbank vastgesteld dat de eigenaar, na diefstal, de auto als eigendom heeft opgeëist en of de klager bij de aankoop als particulier handelde?

Heeft de rechtbank vastgesteld dat de eigenaar, na diefstal, de auto als eigendom heeft opgeëist en of de klager bij de aankoop als particulier handelde?

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van de rechtbank dat de klager geen beroep toekomt op artikel 3:86 lid 3 aanhef en onder a BW.

Het cassatiemiddel klaagt in de eerste plaats dat de rechtbank niet heeft vastgesteld dat de eigenaar van de auto, die het bezit daarvan door diefstal heeft verloren, die auto als zijn eigendom heeft opgeëist.

Het vereiste dat de eigenaar van een roerende zaak, die het bezit daarvan door diefstal heeft verloren, die zaak binnen drie jaren na de diefstal als zijn eigendom opeist, brengt niet mee dat deze eigenaar binnen die termijn een daad van rechtsvervolging moet hebben verricht waarmee hij de gestolen zaak als zijn eigendom opeist. Het is voldoende dat deze eigenaar zich binnen de vervaltermijn van drie jaren tot politie of justitie heeft gewend en te kennen heeft gegeven de in beslag genomen zaak als zijn eigendom te willen opeisen. (Vgl. HR 3 december 2013, ECLI:NL:HR:2013:2558.)

De rechtbank heeft vastgesteld dat de auto sinds 28 december 2022 als gestolen staat gesignaleerd en daarmee dat deze auto kennelijk op of rond die datum van de oorspronkelijke eigenaar is gestolen. Daarin ligt besloten als oordeel van de rechtbank dat de oorspronkelijke eigenaar van de auto zich binnen de vervaltermijn van drie jaren tot de politie heeft gewend en te kennen heeft gegeven de gestolen auto als zijn eigendom te willen opeisen. Dat oordeel is niet onbegrijpelijk.

Voor zover het cassatiemiddel hierover klaagt, faalt het.

Het cassatiemiddel klaagt verder dat de rechtbank niet heeft vastgesteld of de klager bij

aankoop van de auto als natuurlijk persoon handelde, en dus niet in de uitoefening van beroep of bedrijf.

De klager heeft onvoldoende belang bij deze klacht. De rechtbank heeft immers geoordeeld dat de verkoper niet handelde als regulier bedrijf met een gevestigde bedrijfsruimte, nu de verkoper een particulier betrof die de koop via WhatsApp-berichten heeft gesloten. In dat oordeel ligt besloten dat de klager de zaak niet heeft verkregen van 'een vervreemder die van het verhandelen aan het publiek van soortgelijke zaken (...) zijn bedrijf maakt in een daartoe bestemde bedrijfsruimte (...) en in de normale uitoefening van dat bedrijf handelde' en daarmee dat de klager, ook als hij de zaak als 'natuurlijk persoon die niet in de uitoefening van een beroep of bedrijf handelde' heeft verkregen, geen beroep toekomt op de bescherming van artikel 3:86 lid 3 aanhef en onder a BW.

Voor zover het cassatiemiddel hierover klaagt, faalt het eveneens.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1461

Zaaknummer: 23/02854

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en T.B. Trotman

Advocaten: Kötter, J.E. J.E. Kötter

Wetsartikelen: 3:86 BW en 94 Sv

RECHTSPRAAK

Heeft het hof in strijd met artikel 51h lid 2 Sv geen strafverlagende betekenis toegekend aan het mediationtraject dat de verdachte en de nabestaanden van het slachtoffer hebben gevolgd?

Heeft het hof in strijd met artikel 51h lid 2 Sv geen strafverlagende betekenis toegekend aan het mediationtraject dat de verdachte en de nabestaanden van het slachtoffer hebben gevolgd?

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof in strijd met artikel 51h lid 2 Sv geen strafverlagende betekenis heeft toegekend aan een mediationtraject dat de verdachte en de nabestaanden van het slachtoffer hebben gevolgd.

De geschiedenis van de totstandkoming van artikel 51h lid 2 Sv houdt onder meer in:

- de memorie van toelichting:

‘Artikel 51h, tweede lid, Sv

Wanneer beide partijen op basis van vrijwilligheid hebben meegewerkt aan een schaderegeling en deze tot een overeenkomst heeft geleid, lijkt het niet meer dan redelijk dat de rechter daarmee rekening houdt, wanneer hij een straf oplegt. Dit uitgangspunt behoeft wettelijke verankering om te voorkomen dat de vraag, of de uitkomst van de bemiddeling aan de rechter moet worden voorgelegd, onderwerp van onderhandeling wordt tussen het slachtoffer en de verdachte. Voor beide partijen is het van belang dat zij tevoren weten waar zij aan toe zijn en voor de rechter is het van belang volledig te worden geïnformeerd. Het is uiteraard aan de rechter om te beoordelen in welke mate de overeenkomst invloed heeft op de aard en hoogte van de straf.

Vooraf voor het slachtoffer is van belang, dat hij tevoren wordt geïnformeerd over de eventuele consequenties die een geslaagde bemiddeling zou kunnen hebben voor de strafzaak. Bij minder zware zaken kan het bijvoorbeeld voorkomen, dat het OM op basis van de uitkomst van de bemiddeling meent, dat de zaak daarmee voldoende is afgedaan en deze niet meer aan

de rechter behoeft te worden voorgelegd. Bij zwaardere zaken houdt de rechter met de uitkomst van de bemiddeling rekening bij de bepaling van de straf. Afhankelijk van de uitkomst van de bemiddeling kan dit betekenen, dat de rechter op een andere of lagere straf uitkomt dan wanneer geen bemiddeling had plaatsgevonden, of deze niet tot een overeenkomst had geleid. Het zou onwenselijk zijn, als het slachtoffer zich deze consequenties pas achteraf realiseert. Het slachtoffer kan zijn wens om mee te werken aan bemiddeling alleen goed bepalen, wanneer hij deze aspecten bij zijn overwegingen kan betrekken.

Als de onderlinge schaderegeling niet slaagt, zal de rechter daaraan in het algemeen geen bijzondere consequenties verbinden bij de straftoemeting. Hij is gehouden zelfstandig te oordelen over de vordering van de benadeelde partij als het slachtoffer zich in het strafgeding heeft gevoegd. Hij zal voorts, veelal na een daartoe strekkende vordering van het openbaar ministerie moeten beslissen of hij al dan niet in aanvulling op de toewijzing van de vordering benadeelde partij een schadevergoedingsmaatregel oplegt. Hij kan uiteraard wel rekening houden met de proceshouding van de verdachte en het slachtoffer, maar dat kan zowel ten gunste of ten nadele.'

(Kamerstukken II 2009/10, 32363, nr. 3, p. 9-10.)

- het verslag van de vaste commissie voor Justitie:

'Onderdeel B , artikel 51h, tweede lid, Sv

De leden van de SP-fractie begrijpen dat de rechter rekening moet houden met een overeenkomst met een schaderegeling tussen slachtoffer en verdachte die door bemiddeling tot stand is gekomen. Betreft het hier slechts de financiële kant van de zaak, de schadevergoedingsmaatregel, en niet de vraag welke (vrijheidsbeperkende) straf of maatregel moet worden opgelegd? Wat wordt nu precies bedoeld met de zin «dat de rechter op een andere of lagere straf uitkomt dan wanneer geen bemiddeling had plaatsgevonden, of deze niet tot een overeenkomst had geleid»?

(Kamerstukken II 2009/10, 32363, nr. 6, p. 6.)

- de nota naar aanleiding van het verslag:

'Het verheugt mij dat de leden van de SP-fractie instemmen met het voorstel tot regeling van slachtoffer-daderbemiddeling.

Bij bemiddeling tussen daders en slachtoffers is inderdaad sprake van een onderscheid tussen schadebemiddeling, veelal uitgevoerd door politie en Openbaar Ministerie, en

herstelgesprekken. Bij schadebemiddeling is het doel het regelen van de schade. De schade van het slachtoffer wordt vastgesteld en ter betaling aan de dader voorgelegd. De uitkomst van de bemiddeling kan tot gevolg hebben dat een zaak niet meer aan de rechter hoeft te worden voorgelegd, of dat de rechter, afhankelijk van de uitkomst van de bemiddeling, beslist tot oplegging van een andere of lagere straf. Schadebemiddeling vindt daarom altijd voor de zitting plaats, zodat een slachtoffer zich alsnog kan voegen in het strafproces op het moment dat de schadebemiddeling niet succesvol is gebleken.

Bij herstelgesprekken, de slachtoffer-dader gesprekken van Slachtoffer in Beeld, is het doel het contact tussen slachtoffer en dader. Dit vindt plaats op basis van vrijwilligheid van beide partijen. De gesprekken hebben niet zoals bij schadebemiddeling tot doel tot een overeenkomst met rechtsgevolgen te komen. Het proces om tot een gesprek tussen slachtoffer en dader te komen kan voor, tijdens en na het strafproces plaatsvinden. Wanneer het gesprek plaatsvindt voor de zitting wordt het procedurele resultaat met instemming van beide partijen gemeld aan de officier van justitie, die dit kan meewegen in zijn eis. Ook de advocaat van de verdachte kan op de zitting meedelen dat een dergelijk gesprek heeft plaatsgevonden. Het gesprek kan echter ook in een later stadium, na de strafzitting, plaatsvinden. Dit kan dan niet meer meewegen in de besluitvorming van de rechter.

In die zin is er een duidelijk onderscheid tussen schadebemiddeling aan de ene kant en herstelgesprekken aan de andere kant, zoals Slachtofferhulp Nederland terecht in zijn brief heeft aangegeven.

(...)

De leden van de SP-fractie begrijpen dat de rechter rekening moet houden met een overeenkomst met een schaderegeling tussen slachtoffer en verdachte die door bemiddeling tot stand is gekomen. In dit verband vragen zij of het hier slechts de financiële kant van de zaak, de schadevergoedingsmaatregel, betreft en niet de vraag welke (vrijheidsbeperkende) straf of maatregel moet worden opgelegd.

Artikel 10, eerste lid, van het EU-Kaderbesluit van 15 maart 2001 inzake de status van het slachtoffer in de strafprocedure verplicht de lidstaten ertoe te zorgen voor de bevordering van bemiddeling in strafzaken met betrekking tot de strafbare feiten waarvoor hij die maatregel passend acht. Het tweede lid van dit artikel bevat de verplichting om erop toe te zien dat met bemiddelingsovereenkomsten tussen slachtoffer en dader rekening kan worden gehouden. Uit het artikel noch uit de toelichting blijkt welke omschrijving van bemiddeling de Europese Raad voor ogen had, zodat de lidstaten zelf kunnen beoordelen wat zij onder bemiddeling verstaan en in welke gevallen zij dit passend achten.

In de Nederlandse praktijk zijn inmiddels twee vormen van bemiddeling gegroeid. Het betreft in de eerste plaats de bemiddeling die strekt tot vergoeding van de schade die als gevolg van het strafbaar feit door de dader is toegebracht. Beiden kunnen er belang bij hebben om zo snel mogelijk tot een regeling te komen. Met een voltooide schaderegeling zal de rechter bij zijn einduitspraak uiteraard rekening houden; er zal geen aanleiding bestaan voor een beslissing op de vordering van de benadeelde partij en evenmin voor het opleggen van een schadevergoedingsmaatregel. Voor een reeds totstandgekomen overeenkomst, waarbij de verdachte nog niet of slechts gedeeltelijk aan zijn betalingsverplichting heeft voldaan, geldt dat de rechter dit niet ten volle kan laten meewegen en alsnog aanleiding kan zien voor het opleggen van een schadevergoedingsmaatregel voor het resterende bedrag. In de tweede plaats kan er sprake zijn van wat men «herstelbemiddeling» noemt; het gaat dan om gesprekken tussen slachtoffer en dader die slachtoffers de gelegenheid geeft vragen te stellen aan de dader en de dader gelegenheid geeft spijt te betuigen hetgeen kan bijdragen aan de verwerking van het delict. Deze vorm van bemiddeling begint meestal na afloop van de strafrechtelijke procedure als de schuld van de verdachte door de rechter onherroepelijk is vastgesteld en uitsluitend als het slachtoffer daarmee instemt. Niet uitgesloten kan worden dat dergelijke gesprekken reeds eerder op gang komen, b.v. indien de verdachte erkent dat hij het strafbaar feit heeft gepleegd en het slachtoffer bereid is mee te werken aan gesprekken in een therapeutische setting ten behoeve van behandeling van de verdachte. Ook dan kan de rechter bij zijn einduitspraak rekening houden met de proceshouding van de verdachte en diens opstelling ten opzichte van het slachtoffer.

Naar aanleiding van de gevraagde toelichting op de zinsnede «dat de rechter op een andere of lagere straf uitkomt dan wanneer geen bemiddeling had plaatsgevonden, of deze niet tot een overeenkomst had geleid» en gelet op het voorgaande, stel ik bij bijgevoegde nota van wijziging voor in het tweede lid te verduidelijken dat het gaat om het rekening houden bij de opleggen van straf én maatregel.'

(Kamerstukken II 2009/10, 32363, nr. 7, p. 7 en 14.)

Het voorschrift van artikel 51h lid 2 Sv brengt tot uitdrukking dat de rechter bij de beslissing over de oplegging van een straf of maatregel acht slaat op de omstandigheid dat als gevolg van bemiddeling tussen het slachtoffer en de verdachte een overeenkomst tot stand is gekomen, omdat die totstandkoming een voor de beslissing over de oplegging van een straf of maatregel relevante omstandigheid kan zijn. Het is daarbij mede afhankelijk van de aard van de bemiddeling en de inhoud van de overeenkomst of en, zo ja, in welke mate aan die totstandkoming in de concrete omstandigheden van het geval gewicht toekomt bij de oplegging van een straf of maatregel. Algemene regels kunnen hiervoor niet worden gegeven. Wel zal de rechter, als de tot stand gekomen overeenkomst een schaderegeling omvat

waardoor de schade van het slachtoffer als gevolg van het strafbare feit geheel of gedeeltelijk is vergoed, in ieder geval daarmee rekening houden bij de beslissing of een straf of maatregel wordt opgelegd die (mede) een verplichting tot vergoeding van de door het slachtoffer geleden schade inhoudt en, zo ja, bij het vaststellen van de hoogte van de eventuele betalingsverplichting.

Het voorschrift van artikel 51h lid 2 Sv betreft niet de motivering van de oplegging van een straf of maatregel. Dat betekent dat de rechter niet ambtshalve is gehouden ervan blijk te geven of en, zo ja, op welke wijze hij acht heeft geslagen op de omstandigheid dat als gevolg van bemiddeling tussen het slachtoffer en de verdachte een overeenkomst als bedoeld in artikel 51h lid 2 Sv tot stand is gekomen. Dat is anders als de beslissing van de rechter afwijkt van een uitdrukkelijk onderbouwd standpunt van de verdediging of het openbaar ministerie dat in verband staat met deze omstandigheid. In dat geval brengt artikel 359 lid 2 tweede volzin Sv met zich dat de rechter in het bijzonder de redenen opgeeft die tot het afwijken van dit standpunt hebben geleid.

Uit artikel 51h lid 2 Sv en de eerder vermelde wetsgeschiedenis volgt echter niet dat de rechter steeds verplicht is om vanwege de totstandkoming van een overeenkomst tot strafverlaging over te gaan. Het cassatiemiddel, dat op een andersluidende opvatting is gebaseerd, is daarom tevergeefs voorgesteld.

Opmerking verdient nog dat 'bemiddeling' in artikel 51h lid 2 Sv niet uitsluitend de – in de eerder vermelde wetgeschiedenis aangeduide – schadebemiddeling betreft, waarbij tussen het slachtoffer en de verdachte een regeling tot stand wordt gebracht voor de vergoeding van de schade die het slachtoffer als gevolg van het strafbare feit heeft geleden. Artikel 51h lid 2 Sv heeft ook betrekking op vormen van bemiddeling die niet, of niet alleen, betrekking hebben op een regeling van de schade, maar die anderszins tot een overeenkomst leiden. Het is echter, zoals hiervoor is overwogen, wel afhankelijk van de aard van de bemiddeling en de inhoud van de overeenkomst of en, zo ja, in welke mate aan die totstandkoming in de concrete omstandigheden van het geval gewicht toekomt bij de straftoemeting en/of de oplegging van een maatregel.

Het cassatiemiddel faalt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1457

Zaaknummer: 22/01966

Rechters: M.J. Borgers, C. Caminada en C.N. Dalebout

Advocaten: G. Spong

Wetsartikelen: 51h Sv

RECHTSPRAAK

Levert het bewezen verklaarde ‘schuldwitwassen’ op?

Levert het bewezen verklaarde ‘schuldwitwassen’ op?

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat het bewezen verklaarde ‘schuldwitwassen’ oplevert.

De bewezenverklaring, de bewijsvoering en de kwalificatie zijn weergegeven in de uitspraak van het hof, die is gepubliceerd op rechtspraak.nl onder ECLI:NL:GHDHA:2023:2623.

Het cassatiemiddel faalt. De redenen daarvoor zijn vermeld in de conclusie van de plaatsvervangend advocaat-generaal onder 2.4 tot en met 2.6.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1458

Zaaknummer: 23/02366

Rechters: M.J. Borgers, M. Kuijer en F. Posthumus

Advocaten: W. de Vries

Wetsartikelen: 420quater Sr

RECHTSPRAAK

Staat cassatieberoep open tegen een beslissing van de rechtbank op een verzoek als bedoeld in artikel 6:6:26 Sv?

Staat cassatieberoep open tegen een beslissing van de rechtbank op een verzoek als bedoeld in artikel 6:6:26 Sv?

Beoordeling van de ontvankelijkheid van het beroep

Uit artikel 6:6:7 Sv volgt dat een rechterlijke beslissing over de tenuitvoerlegging, waarvan in dit geval sprake is, niet aan enig gewoon rechtsmiddel is onderworpen voor zover in Hoofdstuk 6 van Boek 6 van dat wetboek niet anders is bepaald. Dat hoofdstuk bevat geen bepaling op grond waarvan cassatieberoep openstaat tegen een beslissing als deze. Daarom kan de Hoge Raad het cassatieberoep van de verzoeker niet in behandeling nemen.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1470

Zaaknummer: 24/00787

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en T. Kooijmans

Advocaten: V.C. van der Velde

Wetsartikelen: 6:6:26 en 6:6:7

RECHTSPRAAK

Heeft de rechtbank de juiste maatstaf toegepast?

Heeft de rechtbank de juiste maatstaf toegepast?

De cassatiemiddelen klagen dat de rechtbank bij de beoordeling van het klaagschrift een onjuiste maatstaf heeft toegepast. De cassatiemiddelen lenen zich voor gezamenlijke bespreking.

Bij de beoordeling van de cassatiemiddelen moet worden vooropgesteld dat de rechter in een geval waarin op grond van artikel 94a Sv beslag is gelegd en een derde in een beklagprocedure op de voet van artikel 552a Sv om teruggave verzoekt, als maatstaf moet aanleggen of buiten redelijke twijfel staat dat die derde als eigenaar van dat in beslag genomen voorwerp moet worden aangemerkt. De rechter moet daarvan in zijn beslissing blijk geven. Als die derde als eigenaar wordt aangemerkt zal de rechter ook moeten onderzoeken, en daarvan blijk moeten geven, of zich de situatie van artikel 94a lid 4 of 5 Sv voordoet. (Vgl. HR 20 november 2018, ECLI:NL:HR:2018:2144.)

Uit de overwegingen van de rechtbank blijkt niet dat zij deze maatstaf heeft aangelegd bij de beoordeling van het klaagschrift. De cassatiemiddelen klagen hierover terecht. Tot cassatie hoeft dit echter niet te leiden. De rechtbank heeft geoordeeld dat er sterke aanwijzingen zijn dat de auto niet aan de klager, maar aan [betrokkene 1] toebehoort. Daaraan heeft de rechtbank ten grondslag gelegd dat de auto nabij de woning van [betrokkene 1] in beslag is genomen, dat de auto ten tijde van de inbeslagneming op naam van [betrokkene 1] stond en dat de verklaring van de klager hierover niet geloofwaardig is. In dat niet onbegrijpelijke oordeel ligt besloten dat niet buiten redelijke twijfel staat dat de klager als eigenaar van de in beslag genomen auto moet worden aangemerkt. De klager heeft bij vernietiging en terugwijzing dan ook geen belang, nu de rechtbank op grond van dat oordeel het klaagschrift ongegrond had moeten verklaren.

De cassatiemiddelen zijn tevergeefs voorgesteld.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1406

Zaaknummer: 23/01932

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en T.B. Trotman

Advocaten: R.A.J. Verploegh

Wetsartikelen: 94a Sv en 552a Sv

RECHTSPRAAK

Bewijsklachten en vordering benadeelde partij.

Bewijsklachten en vordering benadeelde partij.

Beoordeling van het eerste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over de kwalificatie van het onder 1 bewezen verklaarde.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 6 tot en met 26.

Beoordeling van het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over de bewezenverklaring van feit 2.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 30 tot en met 41.

Beoordeling van het derde cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over de volledige toewijzing door het hof van de vordering van de benadeelde partij [benadeelde 1] tot vergoeding van materiële schade en over de oplegging van de schadevergoedingsmaatregel

Het hof heeft de vordering van de benadeelde partij toegewezen tot het volledige gevorderde bedrag van € 99.168,17. In aanmerking genomen dat een aantal van de posten waaruit deze vordering is opgebouwd namens de verdachte gemotiveerd is betwist, is dat oordeel ontoereikend gemotiveerd.

Opmerking verdient dat als de omvang van een schadepost – zonder nader onderzoek dat een onevenredige vertraging van het strafgeding zou opleveren – niet nauwkeurig kan worden vastgesteld, die omvang in veel gevallen kan worden geschat (artikel 6:97 BW). De rechter moet in zijn motivering van die schatting zoveel mogelijk aansluiten bij de vaststaande feiten (vgl. HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793, r.o. 2.8.7).

Het cassatiemiddel is terecht voorgesteld.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1401

Zaaknummer: 22/01967

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Advocaten: L.E.G. van der Hut

Wetsartikelen: 46 Sr en 311 Sr

RECHTSPRAAK

Kon het hof oordelen dat de verdachte de aanmerkelijke kans op het dodelijk verkeersongeval bewust heeft aanvaard?

Kon het hof oordelen dat de verdachte de aanmerkelijke kans op het dodelijk verkeersongeval bewust heeft aanvaard?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt over de bewezenverklaring van het ten laste gelegde voor zover het hof heeft bewezen verklaard dat de verdachte opzettelijk heeft gehandeld. Het komt onder meer op tegen het oordeel van het hof dat de verdachte de aanmerkelijke kans op een dodelijk verkeersongeval bewust heeft aanvaard.

Bij de beoordeling van het cassatiemiddel moet het volgende worden vooropgesteld. Voorwaardelijk opzet op een bepaald gevolg – zoals hier de dood – is aanwezig wanneer de verdachte bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat dat gevolg zal intreden.

De beantwoording van de vraag of een gedraging de aanmerkelijke kans op een bepaald gevolg in het leven roept, is afhankelijk van de omstandigheden van het geval, waarbij betekenis toekomt aan de aard van de gedraging en de omstandigheden waaronder deze is verricht. Het moet gaan om een kans die naar algemene ervaringsregels aanmerkelijk is te achten, dat wil zeggen: een in de gegeven omstandigheden reële, niet onwaarschijnlijke mogelijkheid.

Voor de vraag of sprake is van bewuste aanvaarding van zo'n kans heeft te gelden dat uit de enkele omstandigheid dat de verdachte wetenschap heeft van de aanmerkelijke kans dat het gevolg zal intreden, niet zonder meer kan volgen dat hij de aanmerkelijke kans op het gevolg ook bewust heeft aanvaard, omdat ook sprake kan zijn van bewuste schuld. Van degene die weet heeft van de aanmerkelijke kans op het gevolg, maar die naar het oordeel van de rechter ervan is uitgegaan dat het gevolg niet zal intreden, kan wel worden gezegd dat hij met (grove) onachtzaamheid – en onder omstandigheden roekeloos – heeft gehandeld maar niet dat zijn opzet in voorwaardelijke vorm op dat gevolg gericht is geweest.

Of in een concreet geval moet worden aangenomen dat sprake is van bewuste schuld dan wel van voorwaardelijk opzet zal, als de verklaringen van de verdachte en/of bijvoorbeeld eventuele getuigenverklaringen geen inzicht geven over wat ten tijde van de gedraging in de verdachte is omgegaan, afhangen van de feitelijke omstandigheden van het geval. Daarbij zijn de aard van de gedraging en de omstandigheden waaronder deze is verricht, van belang. Bepaalde gedragingen kunnen naar hun uiterlijke verschijningsvorm worden aangemerkt als zozeer gericht op een bepaald gevolg dat het – behalve als sprake is van contra-indicaties – niet anders kan zijn dan dat de verdachte de aanmerkelijke kans op het betreffende gevolg bewust heeft aanvaard. (Vgl. HR 25 maart 2003, ECLI:NL:HR:2003:AE9049 en HR 29 mei 2018, ECLI:NL:HR:2018:718.)

De bewijsvoering houdt over de gedragingen van de verdachte ten tijde van het bewezen verklaarde feit in dat hij op de kruising met het fietspad door het verkeerslicht dat op dat moment al geruime tijd rood licht uitstraalde heeft gereden met een snelheid tussen 81 en 97 km/u terwijl de maximumsnelheid 30 km/u was, en dat hij niet heeft gered. Het hof heeft verder overwogen dat het zicht op het fietspad door de duisternis slecht was en dat (extra) rekening moest worden gehouden met verkeersdeelnemers op dat fietspad omdat het de avond van Bevrijdingsdag was.

Over de bewuste aanvaarding door de verdachte van de aanmerkelijke kans dat door zijn rijgedrag andere weggebruikers zouden komen te overlijden, heeft het hof overwogen dat uit het rijgedrag van de verdachte een beeld naar voren komt dat hij zich kennelijk niets heeft aangetrokken van de verkeersregels en dat voor hem het belang van de overige (zwakkere) verkeersdeelnemers kennelijk volkomen ondergeschikt is geweest aan zijn eigen belang om met een aanzienlijke snelheid te kunnen blijven doorrijden. Daarbij heeft het hof opgemerkt dat contra-indicaties ontbreken en dat het uit de verklaringen van de verdachte slechts een beperkt beeld heeft gekregen van wat in hem is omgegaan ten tijde van de hem verweten gedraging.

Het oordeel van het hof ‘dat de gedragingen van de verdachte naar hun uiterlijke verschijningsvorm zodanig gericht waren op het veroorzaken van een potentieel dodelijk ongeval, dat het niet anders kan zijn dan dat de verdachte de aanmerkelijke kans daarop bewust heeft aanvaard’, is – mede in het licht van wat hiervoor is vooropgesteld – niet toereikend gemotiveerd. Dat het hof heeft vastgesteld dat de verdachte in de minuten voorafgaand aan het verkeersongeval ‘over een langer traject meerdere verkeersovertredingen – waaronder forse snelheidsovertredingen – heeft begaan’, volstaat niet voor het aannemen van de bewuste aanvaarding van de hiervoor aangeduide kans, nu het hof in dat verband geen nadere vaststellingen heeft gedaan over bijvoorbeeld andere verkeersdeelnemers met wie de verdachte op dat late uur al voorafgaand aan het ongeval werd geconfronteerd. In dat verband

neemt de Hoge Raad verder in aanmerking dat door en namens de verdachte is aangevoerd dat hij tijdens het rijden dacht dat de snelheidsbeperking ter plaatse op dat moment niet gold, dat hij niet goed heeft opgelet en dat hij geen andere verkeersdeelnemers heeft gezien.

Dit alles brengt mee dat het oordeel van het hof dat de verdachte de beide slachtoffers 'opzettelijk' van het leven heeft beroofd en dus schuldig is aan meervoudige doodslag, niet toereikend is gemotiveerd.

Voor zover het cassatiemiddel hierover klaagt, slaagt het. Dat brengt mee dat bespreking van het restant van het cassatiemiddel niet nodig is.

De redactie, oktober 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1407

Zaaknummer: 23/03655

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering, C. Caminada, M. Kuijer en T. Kooijmans

Advocaten: J.L. L'Homme en O.F. Qane

Wetsartikelen: 287 Sr

RECHTSPRAAK

Bewijsklachten en vordering benadeelde partij.

Bewijsklachten en vordering benadeelde partij.

Beoordeling van het eerste cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over de kwalificatie van het onder 1 bewezen verklaarde.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 6 tot en met 26.

Beoordeling van het tweede cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over de bewezenverklaring van feit 3.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 30 tot en met 41.

Beoordeling van het derde cassatiemiddel

Het cassatiemiddel klaagt over de volledige toewijzing door het hof van de vordering van de benadeelde partij [benadeelde 1] tot vergoeding van materiële schade en over de oplegging van de schadevergoedingsmaatregel.

Het hof heeft de vordering van de benadeelde partij toegewezen tot het volledige gevorderde bedrag van € 99.168,17. In aanmerking genomen dat een aantal van de posten waaruit deze vordering is opgebouwd namens de verdachte gemotiveerd is betwist, is dat oordeel ontoereikend gemotiveerd.

Opmerking verdient dat als de omvang van een schadepost – zonder nader onderzoek dat een onevenredige vertraging van het strafgeding zou opleveren – niet nauwkeurig kan worden vastgesteld, die omvang in veel gevallen kan worden geschat (artikel 6:97 BW). De rechter moet in zijn motivering van die schatting zoveel mogelijk aansluiten bij de vaststaande feiten (vgl. HR 28 mei 2019, ECLI:NL:HR:2019:793, r.o. 2.8.7).

Het cassatiemiddel is terecht voorgesteld.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1402

Zaaknummer: 22/02003

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Advocaten: M.G. Cantarella

Wetsartikelen: 46 Sr en 311 Sr

RECHTSPRAAK

Kan uit de brief van de verdachte aan centrale balie en e-mailbericht van verdachte aan hof/ressortsparket worden afgeleid dat de dag van de terechtzitting in eerste aanleg de verdachte voorafgaand aan die terechtzitting bekend was?

Kan uit de brief van de verdachte aan centrale balie en e-mailbericht van verdachte aan hof/ressortsparket worden afgeleid dat de dag van de terechtzitting in eerste aanleg de verdachte voorafgaand aan die terechtzitting bekend was?

Het cassatiemiddel klaagt over het oordeel van het hof dat de verdachte niet-ontvankelijk is in het hoger beroep omdat het hoger beroep te laat is ingesteld.

In het licht van de geschiedenis van deze bepaling brengt een redelijke wetsuitleg mee dat artikel 408 lid 1 aanhef en onder c Sv inhoudt dat als zich een omstandigheid voordoet waaruit blijkt dat de dag van de terechtzitting of de nadere terechtzitting de verdachte voorafgaand aan (de aanvang van) die terechtzitting of die nadere terechtzitting bekend was, de beroepstermijn van veertien dagen na de einduitspraak geldt. Die bepaling strekt immers niet ertoe te bewerkstelligen dat de verdachte na het bekend raken met de dag van de terechtzitting nog de mogelijkheid heeft te verschijnen op die terechtzitting, maar betreft de omstandigheid of van de verdachte in redelijkheid kan worden verwacht dat hij naar aanleiding van deze wetenschap het nodige zal doen om zich op de hoogte te stellen van het verdere verloop van zijn strafzaak. (Vgl. HR 12 september 2017, ECLI:NL:HR:2017:2316.)

Het oordeel van het hof dat de verdachte niet-ontvankelijk is in het hoger beroep omdat zich gelet op de inhoud van het e-mailbericht van de verdachte van 15 juli 2021 en de brief van de verdachte van 20 april 2021 een omstandigheid als bedoeld in artikel 408 lid 1 aanhef en onder c Sv heeft voorgedaan die zou meebrengen dat de verdachte binnen veertien dagen na het vonnis van de rechtbank hoger beroep had moeten instellen, is niet zonder meer begrijpelijk. Uit deze stukken noch anderszins blijkt immers dat de dag van de terechtzitting in eerste aanleg de verdachte voorafgaand aan (de aanvang van) die terechtzitting op 7 oktober 2020

bekend was.

Het cassatiemiddel slaagt.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1433

Zaaknummer: 22/02993

Rechters: V. van den Brink, Y. Bururma en T. Kooijmans

Advocaten: N. van Schaik

Wetsartikelen: 408 Sv

RECHTSPRAAK

Is de strafoplegging onbegrijpelijk, nu het hof een beroepsverbod van 3 jaren bedoelde op te leggen, maar in het dictum 5 jaren staat, en kon het hof gelet op artikel 1 lid 1 Sr een contactverbod van 3 jaren opleggen?

Is de strafoplegging onbegrijpelijk, nu het hof een beroepsverbod van 3 jaren bedoelde op te leggen, maar in het dictum 5 jaren staat, en kon het hof gelet op artikel 1 lid 1 Sr een contactverbod van 3 jaren opleggen?

Beoordeling van het eerste cassatiemiddel dat namens de verdachte is voorgesteld

Het cassatiemiddel klaagt dat de strafoplegging onbegrijpelijk is, omdat de opgelegde bijkomende straf van ontzetting van het recht van de verdachte tot de uitoefening van het beroep van masseur en/of natuurgeneeskundige en/of natuurgeneestherapeut voor vijf jaren niet overeenkomt met de in de strafmotivering bedoelde ontzetting van het recht tot uitoefening van dit beroep voor drie jaren.

De geschiedenis van de totstandkoming van artikel 31 Sr houdt over de duur van de ontzetting van rechten in:

‘Deze bijkomende straf is eene aanvulling der hoofdstraf. Zij gaat dus niet in, voordat het vonnis voorzooveel betreft de hoofdstraf kan worden ten uitvoer gelegd. Om dezelfde reden eindigt zij in geen geval vroeger dan de hoofdstraf en duurt zij dus bij levenslange straffen ook levenslang, bij tijdelijke straffen voor zoo langen tijd als deze worden opgelegd met een minimum van twee en een maximum van vijf jaren daarboven.’

(H.J. Smidt, *Geschiedenis van het Wetboek van Strafrecht*, deel I, 1891, p. 353.)

Het hof heeft de verdachte een ontzetting van het recht tot uitoefening van een beroep voor vijf jaren opgelegd en daarbij acht geslagen op artikel 31 Sr. Artikel 31 lid 1 aanhef en onder 2° Sr houdt in dat – bij veroordeling tot een tijdelijke gevangenisstraf – de duur van de ontzetting

van een recht de duur van de hoofdstraf minimaal twee en maximaal vijf jaren te boven gaat. In het licht van de hiervoor weergegeven wetsgeschiedenis moet de rechter daarbij uitgaan van het onvoorwaardelijk deel van de opgelegde gevangenisstraf.

Gelet daarop en op de door het hof opgelegde gevangenisstraf, berust de vermelding 'voor een termijn van 3 jaren' op een kennelijke verschrijving. Het onvoorwaardelijk deel van de door het hof opgelegde gevangenisstraf belooft immers 28 maanden, zodat de in de strafmotivering genoemde 'termijn van 3 jaren' – anders dan de in het dictum van het hof bepaalde termijn van vijf jaren – niet voldoet aan de in artikel 31 lid 1 aanhef en onder 2° Sr bepaalde minimale duur van een ontzetting van het recht tot uitoefening van een beroep. Het cassatiemiddel kan daarom niet tot cassatie leiden.

Beoordeling van het tweede cassatiemiddel dat namens de verdachte is voorgesteld

Het cassatiemiddel klaagt dat de strafoplegging onbegrijpelijk is, omdat het hof ten aanzien van [benadeelde 2] ten onrechte een vrijheidsbeperkende maatregel voor de duur van drie jaren heeft opgelegd.

Het hof heeft de verdachte voor het jegens [benadeelde 2] op 30 juni 2015 gepleegde feit (feit 2) onder meer veroordeeld tot een vrijheidsbeperkende maatregel van drie jaren die inhoudt dat de verdachte op geen enkele wijze – direct of indirect – contact zal opnemen, zoeken of hebben met [benadeelde 2].

Op de gronden die zijn vermeld in het arrest van de Hoge Raad van 11 juni 2024, ECLI:NL:HR:2024:835, r.o. 4.1.2 en 4.1.3 is het cassatiemiddel terecht voorgesteld. De Hoge Raad zal de zaak in dit opzicht zelf afdoen en de door het hof opgelegde vrijheidsbeperkende maatregel ten aanzien van [benadeelde 2] bepalen op de ten tijde van het onder 2 bewezen verklaarde feit maximale duur van twee jaren.

Beoordeling van het derde cassatiemiddel dat namens de verdachte is voorgesteld

Het cassatiemiddel klaagt dat met betrekking tot de opgelegde schadevergoedingsmaatregelen de duur van de gijzeling is bepaald op in totaal 365 dagen.

Het hof heeft de verdachte de verplichting opgelegd, kort gezegd, om aan de Staat ten behoeve van de in het arrest genoemde slachtoffers [benadeelde 1], [benadeelde 2], [benadeelde 3], [benadeelde 4] en [benadeelde 5] de in het arrest vermelde bedragen te betalen, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door respectievelijk 60, 60, 122, 63 en 60 dagen gijzeling.

Op grond van artikel 36f lid 5 Sr bepaalt de rechter bij de oplegging van de maatregel de duur volgens welke met toepassing van artikel 6:4:20 Sv gijzeling kan worden toegepast. De duur

van de gijzeling belooft – ook in gevallen van samenloop als bedoeld in artikel 57 en 58 Sr (vgl. artikel 60a Sr) – ten hoogste één jaar, waarbij in deze zaak geldt dat onder één jaar 360 dagen moet worden verstaan (vgl. HR 24 mei 2022, ECLI:NL:HR:2022:714).

Het cassatiemiddel slaagt. De Hoge Raad zal de uitspraak van het hof vernietigen en zelf de duur van de gijzeling verminderen in die zin dat is voldaan aan het wettelijk bepaalde maximum van één jaar.

Beoordeling van het vierde cassatiemiddel dat namens de verdachte is voorgesteld

Het cassatiemiddel klaagt dat in de cassatiefase de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden omdat de stukken te laat door het hof zijn ingezonden.

Het cassatiemiddel is gegrond. Bovendien doet de Hoge Raad uitspraak nadat meer dan twee jaren zijn verstreken na het instellen van het cassatieberoep. Een en ander brengt mee dat de redelijke termijn als bedoeld in artikel 6 lid 1 EVRM is overschreden. Dit moet leiden tot vermindering van de opgelegde gevangenisstraf van 36 maanden, waarvan 8 maanden voorwaardelijk met een proeftijd van 3 jaren.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1400

Zaaknummer: 22/01724

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en C.N. Dalebout

Advocaten: R.J. Baumgardt en M.J. van Berlo

Wetsartikelen: 1 Sr, 31 Sr, 36f Sr, 57 Sr en 6 EVRM

RECHTSPRAAK

Heeft het hof in strijd met artikel 359 lid 2 tweede volzin Sv niet in het bijzonder de redenen opgegeven waarom het is afgeweken van een door de verdediging naar voren gebracht uitdrukkelijk onderbouwd standpunt?

Heeft het hof in strijd met artikel 359 lid 2 tweede volzin Sv niet in het bijzonder de redenen opgegeven waarom het is afgeweken van een door de verdediging naar voren gebracht uitdrukkelijk onderbouwd standpunt?

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof in strijd met artikel 359 lid 2 tweede volzin Sv niet in het bijzonder de redenen heeft opgegeven waarom het is afgeweken van een door de verdediging naar voren gebracht uitdrukkelijk onderbouwd standpunt over de bewijsbaarheid van het aan de verdachte ten laste gelegde feit, in het bijzonder over de verschillen in de kleding en in het uiterlijk van enerzijds de persoon die is waargenomen op de beelden van de pinautomaat en anderzijds de daarna door de politie opgenomen beelden van de verdachte.

Het cassatiemiddel leidt niet tot cassatie. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal, waarbij de Hoge Raad acht heeft geslagen op de bewijsmiddelen die het hof heeft opgenomen in de ‘aanvulling verkort arrest’.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1227

Zaaknummer: 22/02014

Rechters: V. van den Brink, Y. Buruma en A.E.M. Röttgering

Advocaten: M.A.C. de Bruijn

Wetsartikelen: 359 Sv

RECHTSPRAAK

Kan de toenmalige vriendin van de verdachte worden aangemerkt als ‘zijn levensgezel’ als bedoeld in artikel 304 lid 1 Sr?

Kan de toenmalige vriendin van de verdachte worden aangemerkt als ‘zijn levensgezel’ als bedoeld in artikel 304 lid 1 Sr?

Het cassatiemiddel klaagt dat de bewezenverklaring voor zover deze inhoudt dat de verdachte de mishandeling heeft begaan tegen ‘zijn levensgezel’ als bedoeld in artikel 304 Sr, ontoereikend is gemotiveerd.

De klacht is gegrond. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 2.4 tot en met 2.10.

Dit behoeft echter bij gebrek aan belang niet tot cassatie te leiden. Uit de strafmotivering van het hof blijkt immers niet dat het zijn van ‘levensgezel’ in strafverzwarende zin is betrokken bij de strafoplegging, terwijl de aard en de ernst van wat verder is bewezen verklaard door het wegvallen van deze omstandigheid uit de bewezenverklaring ook niet worden aangetast.

Het cassatiemiddel is tevergeefs voorgesteld.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1432

Zaaknummer: 22/02803

Rechters: V. van den Brink, T. Kooijmans en T.B. Trotman

Advocaten: R.J. Baumgardt

Wetsartikelen: 304 Sr

RECHTSPRAAK

Kon het hof een ten tijde van het plegen van het bewezen verklaarde feit niet-onherroepelijke veroordeling betrekken in de strafmotivering?

Kon het hof een ten tijde van het plegen van het bewezen verklaarde feit niet-onherroepelijke veroordeling betrekken in de strafmotivering?

Het cassatiemiddel klaagt dat het hof een ten tijde van het plegen van het bewezen verklaarde feit niet-onherroepelijke veroordeling in de strafmotivering heeft betrokken.

Het cassatiemiddel is terecht voorgesteld. De redenen daarvoor staan vermeld in de conclusie van de advocaat-generaal onder 14 tot en met 17.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1404

Zaaknummer: 22/02094

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering en T. Kooijmans

Advocaten: N. van Schaik

Wetsartikelen: 6 WVV

RECHTSPRAAK

Is er sprake van schuld in de zin van roekeloosheid?

Is er sprake van schuld in de zin van roekeloosheid?

Wenk

Het cassatiemiddel klaagt over de bewezenverklaring van het onder 1 ten laste gelegde voor zover het hof heeft bewezen verklaard dat de gedragingen van de verdachte roekeloos waren.

De tenlastelegging is toegesneden op artikel 6 in samenhang met artikel 175 lid 2 van de Wegenverkeerswet 1994 (hierna: WVV 1994). Daarom moet worden aangenomen dat het in de tenlastelegging en de bewezenverklaring voorkomende begrip ‘roekeloos’ is gebruikt in de betekenis die dat begrip heeft in artikel 175 lid 2 WVV 1994.

De geschiedenis van de totstandkoming van de Wet van 6 november 2019 tot wijziging van de Wegenverkeerswet 1994 en het Wetboek van Strafrecht in verband met strafbaarstelling van zeer gevaarlijk rijgedrag en verhoging van de strafmaxima van enkele ernstige verkeersdelicten met het oog op versterking van de verkeershandhaving (aanscherping strafrechtelijke aansprakelijkheid ernstige verkeersdelicten), *Stb.* 2019, 413, houdt onder meer in:

- de memorie van toelichting:

‘I. ALGEMEEN DEEL

1. Inleiding

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld:

(...)

- een strafbaarstelling te introduceren voor zeer gevaarlijk rijgedrag dat zonder gevolgen is gebleven met een nieuw artikel 5a WVV 1994;

- in de wet te expliciteren waar roekeloosheid bij zeer gevaarlijk rijgedrag met gevolgen (artikel 175 WVV 1994) in kan bestaan door een koppeling te maken met de voorgestelde

strafbaarstelling van artikel 5a WVV 1994.

(...)

Daarnaast heeft het voorgestelde artikel 5a WVV 1994 een aanvullende functie doordat dit voorschrift op het niveau van de wet expliciteert welk gedrag in elk geval onder roekeloosheid wordt verstaan. Het voorschrift krijgt daarmee ook belangrijke betekenis voor de toepassing van artikel 6 WVV 1994 (zeer gevaarlijk rijgedrag met ernstige gevolgen). Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de breed gedragen wens om het begrip «roekeloosheid» in het verkeer nader in te vullen. Bij de introductie van het begrip roekeloosheid in het verkeersstrafrecht is toegelicht dat het doel van deze «meest ernstige vorm van schuld» is om een adequate bestraffing mogelijk te maken van alle gevallen waarin sprake is van zeer onvoorzichtig rijgedrag waarbij welbewust met ernstige gevolgen onaanvaardbare risico's zijn genomen. Uit de eerdergenoemde wetenschappelijke onderzoeken blijkt evenwel dat de rechter eigenlijk maar in heel specifieke gevallen – bij enkele soorten gedragingen – bewezen verklaart dat van roekeloosheid sprake is. Hierdoor is het toepassingsbereik van roekeloosheid te beperkt en daarom beoogt dit wetsvoorstel dat bereik weer te verbreden in lijn met de oorspronkelijke bedoeling van de wetgever. (...)

Voorts heb ik ervoor gekozen (...) de opsomming van de gedragingen in het voorgestelde artikel 5a WVV 1994 niet-limitatief te laten zijn. Ook andere, soortgelijke verkeersgedragingen dan de al opgesomde gedragingen kunnen immers leiden tot zeer gevaarlijk en strafwaardig rijgedrag.

(...)

2. Gevaarlijk en zeer gevaarlijk rijgedrag zonder en met gevolgen

(...)

2.3 Roekeloosheid bij zeer gevaarlijk rijgedrag met gevolgen (artikelen 5a, 6 en 175 WVV 1994)

Op grond van artikel 6 WVV 1994 is het een ieder die aan het verkeer deelneemt verboden zich zodanig te gedragen dat een aan zijn schuld te wijten verkeersongeval plaatsvindt waardoor een ander wordt gedood of waardoor een ander zwaar lichamelijk letsel wordt toegebracht of zodanig lichamelijk letsel dat daaruit tijdelijke ziekte of verhindering in de uitoefening van de normale bezigheden ontstaat. Uit artikel 175 WVV 1994 kan worden afgeleid dat het wettelijk strafmaximum dat bij overtreding van artikel 6 WVV 1994 van toepassing is, sterk kan verschillen. Artikel 6 WVV 1994 komt alleen in beeld bij een ongeval met ernstige gevolgen en indien dit ongeval aan de schuld van de dader is te wijten. Het

betreft een zogenoemd culpoos gevolgsdelict: de schuld (culpa) is betrokken op een gevolg.

Met de Wet tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en de Wegenverkeerswet 1994 in verband met de herijking van een aantal wettelijke strafmaxima (Stb. 2006, 23) werden de wettelijke strafmaxima van een aantal culpoze delicten gewijzigd. Bij die gelegenheid is tevens het begrip «roekeloosheid» als wettelijke term geïntroduceerd. Binnen het bestaande bereik van schuld werd de zwaarste vorm van het culpoze delict – dat is die waarbij de schuld bestaat in roekeloosheid – zowel in het verkeersstrafrecht als in het commune strafrecht van een eigen strafmaximum voorzien met als gevolg een verdubbeling van de strafmaxima indien de schuld bestaat uit roekeloosheid. Bij dood door schuld (artikel 307, tweede lid, Sr) leidt dit tot een strafmaximum van vier jaren, terwijl roekeloosheid in de zin van de artikelen 6 en 175, tweede lid, WVV 1994, bij een dodelijk ongeval een strafmaximum van zes jaren kan opleveren. Dit past in de mate waarin de specifieke verkeerscontext hogere strafmaxima kan rechtvaardigen (Kamerstukken II, 2001/02, 28 484, nr. 3, p. 12). Met de introductie van het begrip roekeloosheid in de Wegenverkeerswet 1994 is beoogd een adequate bestraffing mogelijk te maken in alle gevallen waarin sprake is van zeer onvoorzichtig rijgedrag waarbij welbewust met ernstige gevolgen onaanvaardbare risico's zijn genomen (Kamerstukken II, 2001/02, 28 484, nr. 3).

De Hoge Raad heeft de eisen waaraan het bewijs van roekeloosheid moet voldoen in een aantal overwegingen uiteengezet (ECLI:NL:HR:2013:960). De overwegingen maken duidelijk dat de Hoge Raad strikte eisen stelt aan het bewijs van roekeloosheid. De rechter moet zich bij zijn oordeel dat van roekeloosheid sprake is volgens de Hoge Raad materieelrechtelijk op een tweetal punten baseren. Ten eerste de omschrijving van het begrip roekeloosheid. Voor de bewezenverklaring van roekeloosheid eist de Hoge Raad een «buitengewoon onvoorzichtige gedraging» die een «zeer ernstig gevaar» in het leven heeft geroepen. Ten tweede is de aanwezigheid van één of meer strafverzwarringsgronden uit het derde lid van artikel 175 WVV 1994 doorgaans niet voldoende om vast te stellen dat de verdachte zich roekeloos heeft gedragen.

De door de Hoge Raad gestelde eisen aan het begrip roekeloosheid bij de afdoening van ernstige verkeersdelicten hebben ertoe geleid dat veroordelingen waarin de feitenrechter roekeloosheid – als zwaarste vorm van schuld – bewezen verklaarde, in veel gevallen zijn gecasseerd. In de eerste plaats heeft dit gevolgen voor de straf, na verwijzing is deze in sommige strafzaken aanzienlijk verlaagd. In de tweede plaats heeft deze rechtspraak tot gevolg dat de maximumstraf die de wetgever voor de ernstigste gevallen van dood door schuld op negen jaar heeft bepaald, feitelijk slechts in uitzonderingsituaties van toepassing is. Ook de onderzoekers van Intervict geven aan dat de analyse van rechtszaken toont dat de eisen waaraan het bewijs van roekeloosheid volgens de Hoge Raad moet voldoen een duidelijke

weerslag heeft gehad op de lagere rechtspraak, en dat roekeloosheid slechts bij kat-en-muisspellen, snelheidswedstrijden of koste wat kost vluchten voor de politie bewezen wordt verklaard. Deze beperkte toepasselijkheid van het begrip roekeloosheid bij zeer gevaarlijk rijgedrag in het verkeer met ernstige gevolgen leidt vaak tot onbegrip en onvrede bij slachtoffers.

Naar de mening van de regering vormt de voormelde rechtspraak van de Hoge Raad een duidelijke aanwijzing dat het begrip roekeloosheid zich in de huidige rechtspraktijk onvoldoende laat afgrenzen. De Hoge Raad lijkt daarom tot een jurisprudentiële afgrenzing te zijn overgegaan die – in de woorden van de onderzoekers van de RUG – «in ieder geval betrekkelijk helder is, althans [tot] een afgrenzing die leidt tot een beperkt bereik van roekeloosheid». Tegelijkertijd komen daardoor de oorspronkelijke bedoelingen van de wetgever bij de introductie van het begrip roekeloosheid onvoldoende tot uitdrukking. Dit wetsvoorstel wil hierin in die zin een wijziging aanbrenge dat in de wet nader wordt geëxpliciteerd waarin de roekeloosheid bij ernstige verkeersdelicten bestaat. Daarmee wordt beoogd terug te grijpen op het bij de invoering bedoelde bereik van het begrip «roekeloosheid» – omvattend zeer onvoorzichtig rijgedrag waarbij welbewust met ernstige gevolgen onaanvaardbare risico's zijn genomen – waardoor in duidelijk meer gevallen dan enkel bij kat-en-muisspellen, vlucht en snelheidswedstrijden roekeloosheid kan (en dient te) worden aangenomen. Het wetsvoorstel bewerkstelligt dit door de strafbaarstelling van zeer gevaarlijk rijgedrag zonder gevolgen (artikel 5a WVV 1994) te koppelen aan het bestaande begrip roekeloosheid in het tweede lid van artikel 175 WVV 1994. Concreet betekent dit dat zeer gevaarlijk rijgedrag dat de delictomschrijving van artikel 5a WVV 1994 vervult, roekeloosheid in de zin van de wet oplevert. Hiermee bestrijkt het begrip roekeloosheid meer gevallen dan die welke thans in de huidige rechtspraktijk onder dit begrip worden geschaard. Verder geven de in artikel 5a WVV 1994 opgenomen gedragingen meer inzicht aan de rechter in het soort gedragingen dat de wetgever bij roekeloosheid in het verkeer voor ogen staat. Bijvoorbeeld wanneer iemand zonder rekening te houden met andere weggebruikers (veel) te hard rijdt bij gevaarlijke kruisingen, terwijl daarvan levensgevaar of zwaar lichamelijk letsel voor een ander is te duchten voor een ander. Of wanneer een automobilist onder invloed van ruim boven de toegestane hoeveelheid alcohol slingerend over de weg rijdt met een ruime overschrijding van de maximumsnelheid en daarbij onvoldoende rechts houdt. Blijft bij beide genoemde voorbeelden dit zeer gevaarlijk rijgedrag zonder gevolgen dan zou een veroordeling wegens artikel 5a (nieuw) WVV 1994 kunnen volgen. Maar als een aan deze gevallen van zeer gevaarlijk rijgedrag te wijten verkeersongeval heeft plaatsgevonden waardoor een ander wordt gedood of letsel wordt toegebracht, zou door de voorgestelde koppeling – net als voor de voorgestelde introductie van het nieuwe artikel 5a – een veroordeling wegens overtreding van roekeloosheid (artikel 6 WVV 1994 jo. artikel 175 WVV 1994) kunnen volgen.

(...)

II. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

ARTIKEL I

Onderdeel A (artikel 5a WVV 1994 (nieuw))

Het nieuwe artikel 5a WVV 1994 vervult een brugfunctie tussen de relatief lichte overtreding van artikel 5 WVV 1994 en het misdrijf van artikel 6 WVV 1994. Het artikel kent een aantal elementen. De kern wordt gevormd door de aanhef en de slotzin. In de aanhef staat dat het een ieder verboden is opzettelijk de verkeersregels in ernstige mate te schenden. Uit de slotzin volgt dat, wil er sprake zijn van een volgens artikel 5a WVV 1994 strafbaar gestelde gedraging, de schending van de verkeersregels tot gevolg moet hebben dat daarvan levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel is te duchten. De bedoeling is (...) dat het vereiste dat de verkeersregels «opzettelijk» en «in ernstige mate» geschonden moeten zijn, in combinatie met de gevaarstelling als gevolg, maakt dat het gaat om een zeer ernstig verkeersdelict. (...)

Ik onderschrijf de constatering (...) dat het opzet in de delictsomschrijving betrekking heeft op de schending van de verkeersregels en dat de verdachte ook het opzet had om deze verkeersregels in ernstige mate te schenden. Hiervoor is bewust gekozen. Te denken valt aan constructies als in artikel 282 Sr (het opzettelijk wederechtelijk), de ordeningswetgeving (opzettelijk in strijd handelen met vergunningsvoorschriften) of in het fiscale strafrecht. De bestanddelen uit de delictsomschrijving maken helder dat het om een ernstig strafbaar feit gaat. Hieraan mogen strenge eisen worden gesteld ten aanzien van de bewijsbaarheid. Het voorgestelde artikel ziet immers op gedrag waarbij iemand volstrekt onverantwoord deelneemt aan het verkeer zonder acht te slaan op de veiligheid en risico's voor andere weggebruikers, terwijl de gevolgen verstrekkend waren geweest als er daadwerkelijk een ongeval had plaatsgevonden (...).

De gedachte achter de keuze voor in «in ernstige mate» is dat de bepaling beperkt moet zijn tot (voldoende) ernstig verkeersgevaarlijk gedrag. Bij het schenden van een verkeersregel in «ernstige mate» kan worden gedacht aan het meerdere malen negeren van een rood kruis, het meerdere keren rijden door rood licht, voor een langere periode met een hoge snelheid rijden, continu over een vluchtstrook blijven rijden, terwijl dat niet is toegestaan. Wanneer de verdachte meerdere van deze gedragingen in één rit begaat kan het niet anders zijn (en mag dit ook worden aangenomen) dan dat hij de verkeersregels opzettelijk schendt en dat zijn opzet was gericht op het in ernstige mate schenden van de verkeersregels. De verdachte kan in dergelijke gevallen niet onder de werking uitkomen van het voorgestelde artikel 5a WVV 1994 door te verklaren dat hij desbetreffende verkeersborden niet heeft gezien. Een aantal van de

genoemde gedragingen – overschrijding van de maximumsnelheid, zeer dicht achter een ander voertuig rijden of het vasthouden van een mobiele telefoon – kunnen bovendien niet anders dan opzettelijk worden gepleegd. Voor andere van de genoemde gedragingen heeft opzet wel een zelfstandige betekenis. In dat licht vraagt de NVvR aandacht voor de bewijsbaarheid van het opzet op de gedraging. Overtreding van artikel 5a WVV 1994 is een ernstig misdrijf, en dan mogen – over de band van de delictsomschrijving – ook stevige eisen aan het bewijs worden gesteld. Een verklaring van de verdachte dat hij de snelheidsborden niet heeft gezien, hoeft vanzelfsprekend niet aan het bewijs van het opzet in de weg te staan. Bij de gedragingen waar opzet wel een zelfstandige betekenis heeft komt de nadruk vooral te liggen op het volledige feitencomplex. Het bewijs van het opzettelijk in ernstige mate overtreden van de verkeersregels zal dan met name moeten worden afgeleid uit de feiten en omstandigheden die zicht bieden op de algehele instelling van de verdachte waar het in het concrete geval zijn deelname aan het verkeer betreft.

Als is komen vast te staan dat verdachte een of meer verkeersovertredingen heeft begaan waardoor zeer gevaarlijke situaties zijn ontstaan en bijgevolg door de verdachte onaanvaardbare risico's zijn genomen, levert dat gedrag welhaast per definitie het opzettelijk in ernstige mate schenden van de verkeersregels op. Voor een ernstige schending van verkeersregels is ook van belang dat de verdachte bij zijn gedragingen geen acht heeft geslagen op (mogelijke) andere verkeersdeelnemers. Het veroorzaken van het gevaar is opgenomen als een geobjectiveerd bestanddeel oftewel de eis van het «te duchten» van gevaar voor zwaar lichamelijk letsel of het leven van anderen dan wel letsel volstaat. (...)

Naar aanleiding van het advies van de NOvA op artikel 5a WVV 1994 merk ik op dat het verrichten van één gedraging niet voldoende is voor een overtreding van artikel 5a WVV 1994. De dader moet door zo'n gedraging opzettelijk in ernstige mate de verkeersregels schenden terwijl daarvan levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel voor een ander te duchten is. Dat betekent dus niet dat met het verrichten van een of meer van de genoemde gedragingen al vaststaat dat opzettelijk in ernstige mate de verkeersregels zijn geschonden. (...)

Het gaat bij een overtreding van artikel 5a WVV 1994 immers om het opzettelijk in ernstige mate schenden van de verkeersregels (en gevaar is te duchten). De lijst met gedragingen is niet-limitatief. Dit geeft de handhavingspraktijk de ruimte om ook andere gedragingen – van een vergelijkbare zwaarte als de reeds opgesomde gedragingen – die kunnen ontaarden in zeer gevaarlijk rijgedrag onder de delictsomschrijving te laten vallen mits uiteraard voldaan wordt aan de bestandsdelen uit het voorgestelde artikel. De gedragingen zijn gevat in algemeentalige bewoordingen die telkens de niet-naleving van een voorschrift uit de verkeerswetgeving (regelgeving zoals vervat in onder meer het RVV 1990 daaronder begrepen) beschrijven. (...)

Onderdeel C (artikel 175 WVV 1994)

Aan het tweede lid wordt een begripsbepaling van roekeloosheid toegevoegd waarin wordt teruggegrepen op het nieuwe artikel 5a WVV 1994: «Van roekeloosheid is in elk geval sprake als dat gedrag tevens kan worden aangemerkt als een overtreding van artikel 5a». Dit betekent in essentie dat bepaald welbewust zeer gevaarlijk rijgedrag in elk geval de zwaarste vorm van schuld (roekeloosheid) oplevert als die gedragingen het gevolg hebben veroorzaakt, terwijl de betrokkene zich bewust was van de mogelijkheid van het gevolg, maar ernstig verwijtbaar (en naar is gebleken ten onrechte) heeft geoordeeld dat het wel goed zou aflopen.

(...)

Het voorstel overtreding van artikel 5a WVV 1994 aan te merken als roekeloosheid betekent dat een schuldvorm (roekeloosheid) mede door opzet wordt gedefinieerd; artikel 5a WVV 1994 spreekt van opzettelijke schending van de verkeersregels. Daarin zit geen tegenstrijdigheid. Opzet is immers gericht op het in ernstige mate schenden van de verkeersregels en niet op de verder liggende gevaren of gevolgen. Met de voorgestelde wijziging blijft voorts de wettelijke term van roekeloosheid behouden als ook de structuur van de artikelen 6 en 175 WVV 1994. Indien het voorstel tot wet wordt verheven leidt dit ertoe dat zeer gevaarlijk rijgedrag dat de delictsomschrijving van artikel 5a WVV 1994 vervult, roekeloosheid in de zin van de wet kan opleveren. Voor een veroordeling ter zake van artikel 6 juncto 175, tweede lid, WVV 1994, is verder vereist dat een aan die roekeloosheid te wijten verkeersongeval heeft plaatsgevonden waardoor een ander wordt gedood of kort gezegd letsel wordt toegebracht. Dit vereiste van dubbele causaliteit blijft onverkort in stand. Wanneer iemand te hard rijdt bij een gevaarlijke kruising, zonder rekening te houden met andere weggebruikers, terwijl daarvan levensgevaar of zwaar lichamelijk letsel voor een ander is te duchten, kan met de voorgestelde omschrijving van roekeloosheid in de tenlastelegging op basis van artikel 5a WVV 1994 rekening worden gehouden, de omstandigheden van het geval kunnen daarin uitdrukkelijk worden meegewogen. Tegelijk behoeft het niet fataal te zijn als een element uit de omschrijving van artikel 5a WVV 1994 niet in de tenlastelegging is verwerkt. Het bestandsdeel roekeloosheid heeft ook een eigenstandige feitelijke betekenis. Roekeloosheid wordt immers niet beperkt tot overtreding van artikel 5a WVV 1994. Het voorstel laat onverlet dat sprake kan zijn van roekeloosheid terwijl artikel 5a WVV 1994 niet is overtreden, dus ook, onder omstandigheden, door niet-opzettelijke overtreding van verkeersregels. (...)

Voorgaande toelichting maakt duidelijk dat (...) de koppeling met artikel 5a WVV 1994 er niet toe leidt dat roekeloosheid de meerderheid van de gevallen omvat wanneer sprake is van zeer gevaarlijk rijgedrag met ernstige gevolgen en dat dus niet een grote hoeveelheid aan

verkeersgedragingen als roekeloos zal worden bestempeld. In die zin blijft roekeloosheid in de zin van de wet een specifieke betekenis behouden die niet noodzakelijkerwijs samenvalt met wat daaronder in het normale taalgebruik in de betekenis van «onberaden» moet worden verstaan. Het is echter ook niet zo (...) dat de voorgestelde koppeling zwaardere eisen stelt aan het bewijs van roekeloosheid dan nu het geval is. Naar huidig recht kan van roekeloosheid sprake zijn indien de verdachte – kort gezegd – zich bewust had moeten zijn van het ernstige gevaar; de Hoge Raad stelt niet de eis dat de verdachte zich van het gevaar bewust was. Dat is evenmin vereist voor de op overtreding van artikel 5a WVV 1994 gebaseerde roekeloosheid.’

(*Kamerstukken II 2018/19, 35086, nr. 3, p. 1-8 en 10-15.*)

- de nota naar aanleiding van het verslag:

‘De leden van de VVD-fractie verzochten ook een overzicht te geven van de uitleg die tot op heden in de jurisprudentie is gegeven aan de term «roekeloosheid». Ik geef dit overzicht graag aan de hand van de jurisprudentie van de Hoge Raad. Hieruit komt naar voren dat deze zwaarste schuldvorm, die grenst aan opzet, alleen in uitzonderlijke gevallen aan de orde is. De Hoge Raad heeft overwogen dat het begrip «roekeloos» een specifieke betekenis heeft die niet zonder meer samenvalt met hetgeen in het dagelijkse spraakgebruik daarmee wordt bedoeld, zoals «lichtvaardig», «onbezonnen» of «doldriest». Om roekeloosheid aan te nemen volgens het huidige artikel 175 WVV 1994 moet volgens de Hoge Raad sprake zijn van a) een buitengewoon onvoorzichtige gedraging, b) waardoor een zeer ernstig gevaar in het leven is geroepen en c) waarvan de verdachte zich bewust was of had moeten zijn (ECLI:NL:HR:2013:960). De nadruk ligt daarbij op de specifieke omstandigheden van het geval en de rechter moet heel goed motiveren waarom hij deze mate van schuld aanneemt. De gedragingen die in artikel 175, derde lid, WVV 1994 al zelfstandig als strafverzwarend gelden (kort gezegd: onder invloed rijden, veel te hard rijden, bumperkleven, geen voorrang verlenen en gevaarlijk inhalen) zijn op zichzelf in het algemeen niet voldoende om «dus» ook roekeloosheid aan te nemen (ECLI:NL:HR:2013:1554; NJ 2014, 30 m.n. Keijzer). Een voorbeeld van een zaak waarin de Hoge Raad om die reden casseerde betrof een geval waarin de rechter roekeloosheid had aangenomen omdat de verdachte onder invloed en te hard had gereden en geen ervaring had met het type auto (ECLI:NL:HR:2015:1772).

In de zaken waarin de Hoge Raad de kwalificatie van het gedrag als «roekeloos» in stand liet, was sprake van een «samenstel van gedragingen» dat neer lijkt te komen op situaties die kunnen worden aangeduid als kat-en-muisspellen, snelheidswedstrijden of koste wat kost vluchten voor de politie. Volgens de hiervoor al aangehaalde annotatie bij NJ 2014, 220 lijkt in dat geval sprake te zijn van een verdachte die zich welbewust buiten de orde van het normale verkeer plaatst ten koste van extreme risico’s voor andere verkeersdeelnemers, terwijl het in

andere zaken ging om verdachten die min of meer de bedoeling leken te hebben op normale wijze aan het verkeer deel te nemen en waarin geen specifieke omstandigheden werden benoemd die meebrachten dat niet sprake was van «gewone» schuld aan het ongeval zoals in het verkeersrecht pleegt te worden aangenomen (...). Deze – van de oorspronkelijke bedoeling van de wetgever afwijkende – invulling van het wettelijke begrip «roekeloos» bij verkeerszaken in de rechtspraak wordt als onbevredigend ervaren en vormt, zo bleek ook uit het onderzoek, een knelpunt, waarvoor dit wetsvoorstel een oplossing beoogt te bieden.

(...)

Ter vermijding van misverstanden wil ik daarbij opmerken dat ik met de opmerking in de memorie van toelichting (p. 14) dat door het voorstel om overtreding van artikel 5a WVV 1994 aan te merken als roekeloosheid, een schuldvorm (roekeloosheid) mede door opzet wordt gedefinieerd, niet bedoeld heb te zeggen dat artikel 5a de definitie van roekeloosheid inhoudt. Het begrip roekeloosheid wordt door artikel 5a niet gedefinieerd; artikel 5a geeft alleen een omschrijving van gevallen waarin roekeloosheid in ieder geval kan worden vastgesteld. Maar ook op grond van andere gedragingen, feiten en omstandigheden kan schuld in de zin van roekeloosheid worden aangenomen. (...)

Onderdeel A (artikel 5a WVV 1994 (nieuw))

(...)

De plaats van het begrip opzettelijk in de zinsnede «opzettelijk zich zodanig in het verkeer gedragen dat de verkeersregels in ernstige mate worden geschonden» brengt mee dat het opzet zowel gericht moet zijn op het overtreden van een of meer verkeersregels als op het in ernstige mate schenden van die regel(s). Bij het antwoord op de vraag of sprake was van opzet op het in ernstige mate schenden van de verkeersregels moeten de aard en het samenstel van de gedragingen, de omstandigheden waaronder deze werden verricht en alle overige feitelijke omstandigheden van het geval in ogenschouw worden genomen. Daaruit moet worden afgeleid dat de gedragingen, die elk op zichzelf een overtreding van een verkeersregel inhouden en in veel gevallen niet anders dan opzettelijk kunnen worden begaan, in samenhang bezien naar hun uiterlijke verschijningsvorm op opzettelijke ernstige overschrijding van de verkeersregels gericht zijn. (...)

Het opzet hoeft, zo kan in antwoord op een vraag van de CDA-fractie worden aangegeven, niet gericht te zijn op het omschreven gevolg, namelijk dat daarvan levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamenteel letsel voor een ander te duchten is. Dit betreft een geobjectiveerde omstandigheid, die ook in andere delictomschrijvingen voorkomt. Om in rechte vast te stellen dat hiervan sprake was, moet uit de bewijsmiddelen wel volgen dat dit gevaar naar

algemene ervaringsregels voorzienbaar moet zijn geweest.

Het juridische begrip opzet is ruimer dan «bedoeling» in het algemeen spraakgebruik en wordt doorgaans omschreven als «willen en weten» van de verdachte in het specifieke geval. Dit kan, in antwoord op een vraag van deze leden, volgens de in de jurisprudentie ontwikkelde toetsstenen ook zogenoemd «voorwaardelijk opzet» omvatten, hetgeen wordt gezien als ondergrens van dit type strafrechtelijke aansprakelijkheid. Dit opzet kan onder omstandigheden uit de uiterlijke verschijningsvorm van de gedraging worden afgeleid.

Bij de strafbaarstelling van artikel 5a WWV gaat het om gedragingen die elk op zichzelf een overtreding van een verkeersregel inhouden. Volgens de letter van de wet zou het hierbij, zoals door de leden van de SGP-fractie werd opgemerkt, kunnen gaan om één gedraging die de overtreding van een verkeersregel inhoudt, maar om te kunnen vaststellen dat sprake is niet alleen van opzettelijk, maar ook van het in ernstige mate schenden van verkeersregels, is meer nodig dan de vaststelling van een enkele verkeersovertreding. Artikel 5a WWV beoogt zeer onverantwoordelijk rijgedrag strafbaar te stellen waarvan ernstige gevaren voor medeweggebruikers te duchten zijn. Dat het daarbij om één (type) gedraging zou kunnen gaan is niet uit te sluiten, maar ook dan zullen de aard en ernst van de overtreding (bij de vaststelling waarvan de herhaling of het voortduren ervan kunnen worden betrokken) in het licht van de overige feiten en omstandigheden in het concrete geval de conclusie moeten rechtvaardigen dat sprake was van het in ernstige mate schenden van de verkeersregels en dat daardoor levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel voor een ander te duchten was. In de memorie van toelichting worden als voorbeeld genoemd het meerdere malen negeren van een rood kruis, meerdere keren door rood licht rijden, gedurende een langere periode met een (veel) te hoge snelheid rijden, enzovoort. De vaststelling van dergelijk rijgedrag zal (...) ook op een samenstel van verschillende gedragingen kunnen berusten. Daarbij kan worden gedacht aan een combinatie van gedragingen zoals een aanzienlijke overschrijding van de maximumsnelheid, rode lichten negeren, zich op de verkeerde weghelft begeven en ook nog een mobiele telefoon vasthouden, terwijl zeer goed voorstelbaar was dat een (dodelijk) ongeval kon plaatsvinden.

(...)

Het voorgestelde artikel 5a is niet bedoeld voor de enkele (aanzienlijke) snelheidsovertreding maar voor de strafbaarstelling van de weggebruiker die zonder acht te slaan op de veiligheid en risico's voor anderen, zich volstrekt onverantwoordelijk in het verkeer gedraagt.

(...)

Van veel te hard rijden vlak in de buurt van andere weggebruikers kan bovendien

levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel te duchten zijn; ook die vaststelling kan aan de onderbouwing van een bewezenverklaring van overtreding van artikel 5a bijdragen. (...)

Graag antwoord ik deze leden dat de voorgestelde toevoeging aan artikel 175, tweede lid, WVV 1994 erin voorziet dat een overtreding van artikel 5a als roekeloosheid wordt aangemerkt. Daarmee is er praktisch gesproken en langs eenvoudige weg in voorzien dat het opzettelijk zich zodanig in het verkeer gedragen dat de verkeersregels in ernstige mate worden geschonden waardoor levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel te duchten is, als de ernstigste schending van artikel 6 WVV 1994 kan worden bestraft indien dit gevaar zich realiseert.'

(Kamerstukken II 2018/19, 35086, nr. 6, p. 5-7 en 11-15.)

- de memorie van antwoord:

'Bij het antwoord op de vraag of sprake was van opzet op het in ernstige mate schenden van de verkeersregels moeten de aard en het samenstel van de gedragingen, de omstandigheden waaronder deze werden verricht en alle overige feitelijke omstandigheden van het geval in ogenschouw worden genomen. Daaruit moet worden afgeleid dat de gedragingen, die elk op zichzelf een overtreding van een verkeersregel inhouden en in veel gevallen niet anders dan opzettelijk kunnen worden begaan, in samenhang bezien naar hun uiterlijke verschijningsvorm op opzettelijke ernstige overschrijding van de verkeersregels gericht zijn. Over het algemeen zal hierbij sprake zijn van gedragingen gedurende één rit. In hoeverre een onderbreking van de rit van zodanige (korte) duur was dat de opeenvolgende en/of gecombineerde opzettelijke schending van verkeersregels voor en na die onderbreking, tot hetzelfde tenlastegelegde feit (of complex van feiten) behoren, is een beoordeling die de rechter aan de hand van het concrete geval toekomt.'

(Kamerstukken I 2019/20, 35086, C, p. 5.)

In het algemeen geldt dat onder 'schuld' als delictsbestanddeel een grove of aanmerkelijke schuld wordt verstaan die bestaat in verwijtbare aanmerkelijke onvoorzichtigheid. Of daarvan sprake is, wordt bepaald door de manier waarop die schuld in de tenlastelegging nader is geconcretiseerd, en is verder afhankelijk van het geheel van de gedragingen van de verdachte, de aard en de ernst daarvan en de overige omstandigheden van het geval. Het komt er daarbij op aan of de verdachte tekortschoot in vergelijking met een gemiddelde andere persoon in vergelijkbare omstandigheden en met een vergelijkbare hoedanigheid. (Vgl. HR 15 oktober 2024, ECLI:NL:HR:2024:1398, r.o. 2.6.1.)

In zijn arrest van 16 juni 2015, ECLI:NL:HR:2015:1656 heeft de Hoge Raad over roekeloosheid

als de ‘zwaarste vorm van schuld’ onder meer overwogen:

‘2.3.2. Ingevolge bestendige rechtspraak kan in cassatie slechts worden onderzocht of de schuld aan een verkeersongeval in de zin van art. 6 WVV 1994 uit de gebezigde bewijsvoering kan worden afgeleid. Daarbij komt het aan op het geheel van de gedragingen van de verdachte, de aard en de ernst daarvan en de overige omstandigheden van het geval. Voorts verdient opmerking dat niet reeds uit de ernst van de gevolgen van verkeersgedrag dat in strijd is met één of meer wettelijke gedragsregels in het verkeer, kan worden afgeleid dat sprake is van schuld in vorenbedoelde zin.

Voor de schuldvorm “roekeloosheid” geldt op zichzelf hetzelfde, zij het dat daarbij moet worden betrokken dat deze roekeloosheid in de wetsgeschiedenis als “de zwaarste vorm van het culpose delict” wordt aangemerkt die tot onder meer een verdubbeling van het maximum van de op te leggen vrijheidsstraf heeft geleid. Mede met het oog op het strafverhogende effect van dit bestanddeel moeten daarom aan de vaststelling dat sprake is van roekeloosheid, dus de zwaarste vorm van schuld, bepaaldelijk eisen worden gesteld en dient de rechter in voorkomende gevallen daaraan in zijn motivering van de bewezenverklaring nadere aandacht te geven. Dat geldt ook in de gevallen waarin de roekeloosheid in de kern bestaat uit de in art. 175, derde lid, WVV 1994 omschreven gedragingen, nu die gedragingen grond vormen voor een verdere verhoging van het ingevolge het tweede lid van dat artikel voor roekeloosheid geldende strafmaximum.

Het voorgaande brengt mee dat de vraag of in een concreet geval sprake is van roekeloosheid in de zin van art. 175, tweede lid, WVV 1994 een beoordeling vergt van de specifieke omstandigheden van dat geval. Bij de toetsing in cassatie van beslissingen in concrete gevallen kan een rol spelen of de rechter zijn oordeel dat sprake is van roekeloosheid in de zin van art. 175, tweede lid, WVV 1994, heeft voorzien van een nadere motivering die recht doet aan het bijzondere karakter van roekeloosheid. Van roekeloosheid als zwaarste, aan opzet grenzende, schuldvorm zal immers slechts in uitzonderlijke gevallen sprake zijn. Daarbij verdient opmerking dat “roekeloosheid” in de zin van de wet een specifieke betekenis heeft die niet noodzakelijkerwijs samenvalt met wat in het normale spraakgebruik onder “roekeloos” – in de betekenis van “onberaden” – wordt verstaan.

Om tot het oordeel te kunnen komen dat in een concreet geval sprake is van roekeloosheid in de zin van art. 175, tweede lid, WVV 1994, zal de rechter zodanige feiten en omstandigheden moeten vaststellen dat daaruit is af te leiden dat door de buitengewoon onvoorzichtige gedraging van de verdachte een zeer ernstig gevaar in het leven is geroepen, alsmede dat de verdachte zich daarvan bewust was, althans had moeten zijn.

Uit hetgeen hiervoor is overwogen vloeit voort dat in dit verband doorgaans niet volstaat de enkele vaststelling dat de verdachte zich heeft schuldig gemaakt aan een of meer in art. 175, derde lid, WVV 1994 genoemde, zelfstandig tot verhoging van het wettelijk strafmaximum leidende gedragingen. (Vgl. HR 15 oktober 2013, ECLI:NL:HR:2013:960, NJ 2014/25.)'

Na het wijzen van het arrest is op 1 januari 2020 de Wet aanscherping strafrechtelijke aansprakelijkheid ernstige verkeersdelicten in werking getreden. Daarbij heeft de wetgever nader omschreven waarin de roekeloosheid bij ernstige verkeersdelicten kan bestaan. Daartoe is het bestaande begrip roekeloosheid in artikel 175 lid 2 WVV 1994 gekoppeld aan de strafbaarstelling van zeer gevaarlijk rijgedrag (zonder gevolgen) in het bij deze wet ingevoerde artikel 5a WVV 1994. Geen van de in artikel 5a lid 1 WVV 1994 genoemde gedragingen wordt in artikel 175 lid 3 WVV 1994 (meer) genoemd als (verder) strafverzwarende omstandigheden.

Uit de hierboven weergegeven totstandkomingsgeschiedenis van de Wet aanscherping strafrechtelijke aansprakelijkheid ernstige verkeersdelicten kan onder meer worden afgeleid dat met de invoering van artikel 5a en 176 lid 1 WVV 1994 is beoogd om bepaalde vormen van roekeloos rijgedrag zelfstandig strafbaar te stellen, ook als dat niet heeft geleid tot een verkeersongeval in de zin van artikel 6 WVV 1994. Daarnaast is met het toevoegen van de slotzin van artikel 175 lid 2 in samenhang met artikel 5a WVV 1994 beoogd een nadere invulling te geven aan het begrip roekeloosheid voor die gevallen waarin een verdachte wordt vervolgd voor overtreding van artikel 6 WVV 1994 met een van de gevolgen als in die bepaling bedoeld en de schuld volgens de tenlastelegging bestaat in roekeloosheid. Als de betreffende tenlastelegging is toegesneden op een of meer van de in artikel 5a lid 1 WVV 1994 omschreven gedragingen, verdient bij zo'n vervolging aandacht dat niet alleen overtreding van artikel 5a WVV 1994 uit de bewijsvoering moet blijken, maar dat daaruit ook moet blijken dat – ten aanzien van de in artikel 6 WVV 1994 gestelde vereisten, in het bijzonder ten aanzien van de schuld aan het verkeersongeval en de gevolgen daarvan – ook de overige delictsbestanddelen van de overtreding van artikel 6 WVV 1994 zijn vervuld.

Verder kan uit die totstandkomingsgeschiedenis worden afgeleid dat ook na de inwerkingtreding van die wet 'roekeloosheid' in de zin van de wet een specifieke betekenis heeft behouden die niet noodzakelijkerwijs samenvalt met wat daaronder in het normale taalgebruik in de betekenis van 'onberaden' moet worden verstaan. De wetgever heeft niet een definitie van 'roekeloosheid' willen introduceren, maar heeft wel – via artikel 5a WVV 1994 – een omschrijving van gevallen willen geven waarin roekeloosheid in ieder geval kan worden vastgesteld als ook aan de overige in die bepaling gestelde eisen, waaronder opzet op de in die bepaling genoemde gedraging(en), is voldaan. Ook buiten die gevallen kan de rechter tot het oordeel komen dat sprake is van roekeloosheid. Daarbij heeft de wetgever onder meer voor ogen gestaan dat 'in duidelijk meer gevallen dan enkel bij kat-en-muisspellen, vlucht en

snelheidswedstrijden roekeloosheid kan (en dient te) worden aangenomen’.

Gelet op het voorgaande moet onder roekeloosheid als zwaarste schuldvorm worden verstaan een buitengewoon onvoorzichtige gedraging van de verdachte waardoor een zeer ernstig gevaar in het leven is geroepen, terwijl de verdachte zich daarvan bewust was, althans had moeten zijn. Van roekeloosheid in de zin van artikel 175 lid 2 in samenhang met artikel 6 WVV 1994 is in elk geval sprake als het gedrag ook als een overtreding van artikel 5a lid 1 WVV 1994 kan worden aangemerkt. Artikel 5a lid 1 WVV 1994 beschrijft – niet uitputtend – een reeks gedragingen. Als de verdachte, door een of meer van dergelijke gedragingen te verrichten, opzettelijk zich zodanig in het verkeer gedraagt dat de verkeersregels in ernstige mate worden geschonden, kan dat gedrag als roekeloos worden aangemerkt als daarvan levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamenteel letsel voor een ander te duchten is. Bij het bewijs van het opzettelijk in ernstige mate overtreden van de verkeersregels komt het onder meer aan op de feiten en omstandigheden die zicht bieden op ‘de algehele instelling van de verdachte waar het in het concrete geval zijn deelname aan het verkeer betreft’.

Het hof heeft het volgende vastgesteld. Als bestuurder van een personenauto draaide de verdachte op de N297 met gierende banden een aantal korte cirkels, zogenoemde ‘donuts’. Nadat twee verbalisanten die dit zagen de optische signalen van hun dienstvoertuig in werking hadden gesteld, sloeg de verdachte op de vlucht en reed hij weg over de N297, waar een maximumsnelheid van 80 km/u geldt. De verdachte was daar ‘alleen maar gas aan het geven’ en bereikte over een afstand van 1600 meter snelheden tussen 157 en 278 km/u. Hij nam de afrit richting de kruising met de N276. Die afrit is een eenbaansweg en bij die kruising staan verkeerslichten. De verdachte reed op die afrit met een snelheid tussen 175 en 184 km/u. Vervolgens botste hij tegen de linker-achterzijde van een voor hem rijdende personenauto. De verdachte heeft daarover verklaard: ‘Ik dacht dat ik er links voorbij kon. Ik reed er tegenop.’ Verder heeft het hof in aanmerking genomen dat de verdachte die dag veel stress had, boos was en stoom wilde afblazen, en dat hij bij eerdere ritten op die avond (ruim een half uur voor het bewezen verklaarde verkeersongeval) snelheden van meer dan 200 km/u bereikte.

Op grond van deze vaststellingen heeft het hof – niet onbegrijpelijk – geoordeeld dat de verdachte opzettelijk de maximumsnelheid over een grotere afstand zeer fors heeft overschreden en dat hij heeft geprobeerd op een eenbaansweg links in te halen. Het hierop gebaseerde oordeel van het hof dat de verdachte de verkeersregels in ernstige mate heeft geschonden en dat de verdachte roekeloos heeft gereden, als voorzienbaar gevolg waarvan de verdachte het verkeersongeval heeft veroorzaakt waardoor [slachtoffer] zwaar lichamenteel letsel is toegebracht, getuigt in het licht van wat onder 2.5 tot en met 2.7 is vooropgesteld niet van een onjuiste rechtsopvatting en is toereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel faalt.

De redactie, oktober 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1405

Zaaknummer: 23/00809

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering, M. Kuijer, C. Caminada en T. Kooijmans

Advocaten: E.E.W.J. Maessen

Wetsartikelen: 5 WVV, 6 WVV en 175 WVV

RECHTSPRAAK

Is er sprake van schuld als bedoeld in artikel 6 WvW 1994?

Is er sprake van schuld als bedoeld in artikel 6 WvW 1994?

Wenk

Het cassatiemiddel komt onder meer op tegen de bewezen verklaarde 'schuld' als bedoeld in artikel 6 WvW 1994.

De tenlastelegging is toegesneden op artikel 6 (in samenhang met artikel 175 lid 1) WvW 1994. Daarom moet worden aangenomen dat het in de tenlastelegging en de bewezenverklaring voorkomende begrip 'schuld' is gebruikt in de betekenis die dat begrip heeft in die bepaling.

De totstandkomingsgeschiedenis van het Wetboek van Strafrecht (hierna: Sr) houdt over 'schuld' als delictsbestanddeel onder meer in:

'Memorie van Toelichting

§ 6. In den regel (§ 5) eischt de wet tot het begrip van misdrijf, dat de wil des daders gerigt zij op het feit dat zij met straf bedreigt. Het kan echter zijn dat dit feit de algemeene veiligheid van personen of goederen zoozeer in gevaar brengt of dat daardoor, zoodra het is voltooid, een zoo groot en onherstelbaar nadeel aan bijzondere personen wordt berokkend dat de wet ook de onvoorzigtigheid, de nalatigheid, het gebrek aan voorzorg, in één woord de schuld waarin het feit zijnen oorsprong heeft, moet te keer gaan. In al die gevallen en ook daar waar de schending van een ambtspligt, al is zij zonder opzet gepleegd, de maatschappelijke orde in gevaar brengt, de regten van bijzondere personen aantast en door het een of ander den eerbied voor de wet en van hen die geroepen zijn om haar uit te voeren verzwakt, treft de strafwet nevens hem die met opzet handelt, ook hem aan wiens schuld het feit te wijten is.

(...)

Verslag van de Tweede Kamer met Regeeringsantwoord.

Het begrip schuld is te onbepaald om zonder nadere omschrijving als kenmerk van een misdrijf te worden gesteld. Het onderscheid tusschen culpa lata en culpa levis is volstrekt niet

denkbeeldig, en telkens doet zich bij de interpretatie der artikelen de vraag voor, of deze wet alleen de eerste of ook de laatste wil treffen. De strafwet moet zich bepalen tot de culpa lata, maar vooral ook omdat in jure civili reeds ontstentenis van overmagt of toeval voldoende kan zijn om de aansprakelijkheid te doen ontstaan, is eene bepaling noodzakelijk. Wel kan toegegeven worden dat de mate van schuld in de meeste gevallen door den regter zal moeten worden in aanmerking genomen bij de bepaling van het quantum der straf, maar de regter moet toch in de wet eene aanduiding vinden dat de culpa levis geheel is uitgesloten.

Ten einde aan dezen eisch te voldoen werd voorgesteld, hetzij eene omschrijving van het begrip in overeenstemming met art. 418 van den Code Pénal Belge, hetzij eene verklaring, dat onder schuld verstaan wordt grove onachtzaamheid of onvoorzigtigheid. Kan de Regering zich met eene dezer definitien vereenigen of wel zou zij eene betere kunnen aanwijzen?

Schuld. (...)

Terwijl hij die opzettelijk misdoet, zijn vermogens verkeerd gebruikt, is de eigenaardigheid van de schuld deze dat men ze niet gebruikt, waar men ze had behooren te gebruiken. Gebrek aan het noodige nadenken, aan de noodige kennis of aan het noodige beleid, ziedaar het wezen van alle schuld.

Hoeveel nadenken, hoeveel kennis, hoeveel beleid is er nu noodig om van schuld vrij te wezen, met andere woorden hoe groot moet het gebrek aan nadenken, kennis, beleid zijn om als schuld te kunnen worden toegerekend? Is het voldoende dat men niet zóó nadacht, niet zóóveel wist, niet zóóveel beleid aanwendde als de meest nadenkende, de meest kundige, de meest voorzichtige mensch (culpa levis)? Of wordt vereischt dat men minder nadacht, wist, beleidvol was dan de mensch in het algemeen (culpa lata)? Zonder twijfel moet deze vraag in den laatsten zin worden beantwoord. Alleen die schuld (hetzij bewuste schuld of roekeloosheid, hetzij onbewuste schuld), behoort tot het gebied van 't strafrecht die in foro civili "culpa lata" genoemd wordt. De uitzonderingen die men oppervlakkig zou willen aannemen, zijn slechts uitzonderingen in schijn. Zeer zeker, hij die bijv. in zijn beroep handelt of, zonder een beroep uit te oefenen, zonder noodzaak, eene beroepsbezigheid vervult, is tot meer nadenken, kennis, beleid verplicht dan de mensch in 't algemeen. Maar ook voor hem is het voldoende dat hij zóóveel nadenken, kennis, beleid openbaart als van de leden dier beroepsklassen in 't algemeen gevorderd wordt.

Een geneesheer kan niet wegens culposen doodslag worden vervolgd, op grond dat wellicht de uitmuntendste medicus, eene beroemde specialiteit, den patient in het leven zou hebben gehouden, maar alleen dan wanneer hij niet onderzocht, niet wist of niet deed datgene wat goede medici in 't algemeen onderzoeken, weten, doen. Dezelfde onnadenkendheid, onkunde,

onvoorzichtigheid die voor den niet-medicus nog slechts culpa levis zou zijn, kan voor den medicus culpa lata wezen. Maar culpa lata is steeds en voor allen noodig.'

(H.J. Smidt, *Geschiedenis van het Wetboek van Strafrecht*, deel I, 1891, p. 84-86.)

In het algemeen geldt dat onder 'schuld' als delictsbestanddeel een grove of aanmerkelijke schuld wordt verstaan (vgl., over schuld in de zin van artikel 6 WVV 1994, HR 17 september 2002, ECLI:NL:HR:2002:AE4201). Of daarvan sprake is, wordt bepaald door de manier waarop die schuld in de tenlastelegging nader is geconcretiseerd, en is verder afhankelijk van het geheel van de gedragingen van de verdachte, de aard en de ernst daarvan en de overige omstandigheden van het geval (vgl., over schuld in de zin van artikel 308 Sr, HR 29 juni 2010, ECLI:NL:HR:2010:BL5630). In het licht van de onder 2.5 weergegeven totstandkomingsgeschiedenis bestaat die 'schuld' als delictsbestanddeel in verwijtbare aanmerkelijke onvoorzichtigheid. Het komt er daarbij op aan of de verdachte 'minder nadacht, wist, beleidvol was dan de mensch in het algemeen', dus of de verdachte tekortschoot in vergelijking met een gemiddelde andere persoon in vergelijkbare omstandigheden en met een vergelijkbare hoedanigheid.

In cassatie kan alleen worden onderzocht of de schuld aan het verkeersongeval in de zin van artikel 6 WVV 1994 – in dit geval het bewezen verklaarde aanmerkelijk onvoorzichtig en onoplettend rijgedrag – uit de door het hof gebruikte bewijsmiddelen kan worden afgeleid. Daarbij komt het aan op het geheel van de gedragingen van de verdachte, de aard en de ernst daarvan en de overige omstandigheden van het geval. Verder verdient opmerking dat niet al uit de ernst van de gevolgen van verkeersgedrag dat in strijd is met een of meer wettelijke gedragsregels in het verkeer, kan worden afgeleid dat sprake is van schuld in de hier bedoelde zin. (Vgl. HR 1 juni 2004, ECLI:NL:HR:2004:AO5822.)

In de rechtspraak van de Hoge Raad over schuld in de zin van artikel 6 WVV 1994 is tot uitdrukking gebracht dat uit de enkele omstandigheid dat de verdachte een andere verkeersdeelnemer aan wie hij voorrang had moeten verlenen niet heeft gezien hoewel deze voor hem wel waarneembaar moet zijn geweest en de verdachte daarop zijn rijgedrag moet hebben kunnen afstemmen, nog niet kan volgen dat de verdachte zich 'aanmerkelijk onoplettend en onvoorzichtig' heeft gedragen (vgl. onder meer HR 28 oktober 2008, ECLI:NL:HR:2008:BE9800).

De achtergrond van deze rechtspraak is dat van iedere verkeersdeelnemer mag worden verwacht dat hij zijn gedrag afstemt op (onder meer) andere, voor hem waarneembare of te verwachten verkeersdeelnemers aan wie hij voorrang moet verlenen of met wie hij anderszins in zijn rijgedrag rekening moet houden. Als bijvoorbeeld in een voorrangssituatie aannemelijk

is geworden dat hij daadwerkelijk heeft gekeken of sprake was van zo'n andere verkeersdeelnemer maar hij desondanks een andere verkeersdeelnemer niet heeft opgemerkt, kan niet zonder meer worden gezegd dat hij in vergelijking met de verkeersdeelnemer in het algemeen aanmerkelijk onvoorzichtig en onoplettend rijgedrag heeft vertoond.

Uit deze rechtspraak kan echter niet als algemene regel worden afgeleid dat schuld in de zin van artikel 6 WVV 1994 in geen geval kan worden bewezen verklaard als de gedraging van de verdachte die heeft geleid tot het ongeval, haar aanleiding vindt in uitsluitend een enkel moment van onoplettendheid. De omstandigheden van het geval – waartoe ook de aard van de verkeerssituatie kan worden gerekend – kunnen immers zodanige aandacht vergen dat ook een kort moment van onoplettendheid als zeer onvoorzichtig kan worden aangemerkt.

Het hof heeft het volgende vastgesteld. De verdachte reed met haar auto in de avond in de duisternis op de provinciale weg N242 die bestond uit twee rijstroken voor het verkeer in beide richtingen. De rijstroken waren gescheiden door een dubbele doorgetrokken streep. Tussen de afslag met de Edisonstraat en de afslag met de Westdijk bevindt zich een – vanuit de rijrichting van de verdachte gezien – flauw naar rechts buigende bocht. In deze bocht vond een frontale botsing plaats tussen de auto die door de verdachte werd bestuurd en de uit de tegengestelde richting komende auto die door [slachtoffer 2] werd bestuurd. [slachtoffer 1], die als passagier bij [slachtoffer 2] in de auto zat, is komen te overlijden als direct gevolg van het ongeval en [slachtoffer 2] heeft, ook als direct gevolg van het ongeval, zwaar lichamelijk letsel opgelopen.

Over de toedracht van dit ongeval heeft het hof vastgesteld dat de auto van de verdachte van haar wegheeft is geraakt en de doorgetrokken streep heeft overschreden, waardoor deze op de rijbaan van het haar tegemoetkomende verkeer is terechtgekomen, vervolgens een abrupte bocht terug naar rechts heeft gemaakt en daarna op de doorgetrokken streep tegen het voertuig van [slachtoffer 2] is gebotst. Daarnaast heeft het hof overwogen dat 'tijd gemoeid moet zijn geweest' met het afleggen van een afstand terwijl de verdachte rechtdoor bleef rijden in de bocht, voordat zij geheel op de verkeerde rijstrook reed.

Het hof heeft verder overwogen dat provinciale wegen – en zeker die waarbij de rijstroken voor het elkaar tegemoetkomende verkeer niet fysiek van elkaar zijn gescheiden – bijzondere oplettendheid en voorzichtigheid van weggebruikers vragen, wat in nog sterkere mate op de plaats van het ongeval gold omdat de weg daar een flauwe bocht maakt en de duisternis om extra oplettendheid vroeg. Het hof heeft geoordeeld dat de verdachte, door op deze weg zonder duidelijke aanleiding, als bestuurder niet zoveel mogelijk rechts te houden, maar zoveel naar links te sturen dat zij op de voor het haar tegemoetkomende verkeer bestemde rijstrook is terechtgekomen, zich 'dermate aanmerkelijk onvoorzichtig en onoplettend' heeft

gedragen dat het verkeersongeval aan haar schuld is te wijten. Daarbij heeft het hof in zijn beoordeling betrokken dat, mede gelet op de afstand die de verdachte moet hebben afgelegd voordat zij geheel op de verkeerde rijstrook reed en de tijd die daarmee gemoeid moet zijn geweest, niet is gebleken van een omstandigheid die maakt dat niet van 'schuld' kan worden gesproken.

Het oordeel van het hof dat de verdachte 'aanmerkelijk onvoorzichtig en onoplettend' heeft gereden waardoor een aan haar 'schuld' te wijten verkeersongeval heeft plaatsgevonden, getuigt in het licht van wat hierboven is vooropgesteld, niet van een onjuiste rechtsopvatting en is toereikend gemotiveerd.

Het cassatiemiddel faalt in zoverre.

De redactie, oktober 2024

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 15-10-2024

ECLI: ECLI:NL:HR:2024:1398

Zaaknummer: 22/04003

Rechters: V. van den Brink, A.E.M. Röttgering, M. Kuijer, C. Caminada en T. Kooijmans

Advocaten: G. Spong

Wetsartikelen: 6 WVV en 175 WVV